

Бас-Пана

«7-20-25» НАРЫҚҚА ҚАЛАЙ ӘСЕР ЕТЕДІ?

Қазір көп адамның бас ауруы – баспана мәселесі. Мәселені ши шығармай шешу өте қиын. Әлдекімдер айтатындай «өзі аз халыққа тегін баспана үлестіре салу да» мемлекеттің ойына келмейді емес. Қазақтың баспаналы болуы – биіктің жомарттығына ғана емес, нарықтың талабына, теңгенің бағамына, жылжымайтын мүлік нарығындағы компаниялардың мүддесіне тікелей тәуелді. Сондықтан мемлекет үнемі мейлінше қолайлы бағдарламалар ұсынып келеді. «Нұрлы жер» мен «Нұрлы жол» – бұған айқын мысал. Жақында ғана Президент ұсынған «7 – 20 – 25» бағдарламасы – «пәтер жалдау» ұғымын жоюға жасалған кезекті қадам.

Абай АЙМАҒАМБЕТ

– Жұмыс істейтін әрбір қазақстандық төмендегідей шарттар бойынша теңгемен несие алу мүмкіндігіне ие болады. Несие өсімінің мөлшерлемесі қазіргідей 14-16 емес, жылына 7 пайыздан аспайтын болады. Қазір банктер бастапқы жарнаға баспана құнының 30 пайызына дейін, кейде тіпті 50 пайызын салуды талап етсе,

бұл бағдарлама бойынша ол 20 пайыздан аспауға тиіс. Несие алушының ай сайынғы төлемін азайту үшін оның мерзімі 10-15 емес, 25 жылға дейін болады. Ол үшін Ұлттық банктің, екінші деңгейлі банктер мен қор нарығының мүмкіндіктерін іске қосу керек, – деген еді Президент елге жолдаған Үндеуінде. Президент шешімінен кейін Ұлттық банк 1 триллион қаржы тартуға қауқарлы арнайы компания құрып, ол қаражат Елбасы айтқан шарттарды орындауға жұмсалады. Осы орайда «7–20–25» бағдарламасы жылжымайтын мүлік нарығына, жалпы қазақстандықтарға қалай әсер етеді деген сауалға жауап іздеген едік. Экономист Максат Халық бұл жобаны өте батыл қадам деп есептейді. – Өйткені қазіргі таңда 7 пайыз деген еш жерде жоқ. Оның үстіне Ұлттық банктің базалық пайыздық мөлшерлемесі есеп етеді. Мұның өзі қазір 9,5 пайыз болып тұр. Бұл жерде «Екінші деңгейлі банктердің пайыздық мөлшерлемесіне есеп етеді. Мұның өзі қазір 9,5 пайыз болып тұр. Бұл жерде «Екінші деңгейлі банктердің өзі 9,5 пайызбен ақша алып отырғанда одан төмен пайызбен қалай несие беруі мүмкін?» деген сұрақ туындайды. Шындап келгенде біздің банктер ондай пайызбен төлеуге дайын емес. Келешекте бірте-бірте жүзеге асады деп ойлаймын. Ұлттық банктің жүргізіп отырған инфляциялық таргеттеу саясаты инфляция деңгейін 2020 жылға қарай 4 пайызға дейін түсіруге бағытталған. Егер ол мақсат іске асатын болса, онда бірінші кезекте Ұлттық банктің база-

лық пайызы түседі, сосын екінші деңгейлі банктердің пайыздық мөлшерлемелері төмендейтін болады, – дейді сарапшы. Жылжымайтын мүлік федерациясының президенті Ермек Мүсірепов те жана бағдарламаның нарыққа ерекше серпін беретініне сенімді. – Мұндай пайыздық мөлшерлемені қазақстандықтар көп күтті. Егер бағдарлама іске асса, онда экономика үшін де, тұрғын үй нарығы үшін де өте пайдалы болмақ. Жылжымайтын мүлік нарығының барлық қатсусушылары мұны қолдайды. Бұл ретте әрбір адам банкке келіп, ипотека рәсімдей алады, – дейді ол. Бағдарлама сәтті атқарылуы үшін Ұлттық банк алдымен жобаны қаржы секторының өкілдерімен талқылайды, заңдық мәселелерін анықтайды. Бас банкирдің айтуынша, бағдарлама тура президент айтқандай жұмыс істемек. Яғни, адамдар ипотеканы 7 пайыз жылдық мөлшерлеменен алады, алғашқы төлем 20 пайыздан аспайды және қарызды өтеу уақыты 25 жылға дейін бекітіледі. – Бұл – шын мәнінде, өте күрделі тапсырма. Дегенмен біз нарықтық ұстанымдарға сүйене отырып жүзеге асыруға ниеттіміз. Қазір ипотекалық портфельіміздің салмағы 1 триллион теңгеден сәл асасы. Бұл – 2001 жылдан 2016 жылға дейін берілген несиелер. Жоба тұрғын үй нарығына серпін беріп, экономикалық өсімді де ынталандыра түседі. Құрылыс – бұл экономиканың көптеген саласына серпіліс сыйлайтын бірден-бір мультипликатор.

тивті әсер. Сондықтан біз алда тек жағымды өзгерістер күтеміз, – деді Данияр Ақышев. Сарапшылардың айтуынша, бағдарлама ел азаматтарының қызығушылығын тудырады. – Арнайы ипотекалық ұйым арқылы тұтынушыларға 7 пайыздық несие беру қамтамасыз етіледі. Яғни, 7 пайызын ғана тұтынушы төлейді, қалған пайызы мемлекет тарапынан субсидияланады. Бұл жоба «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры арқылы кәсіпкерлерге қазір 7 пайызбен беріліп отырған несиенің мысалында жүзеге асады. Бірақ бір мәселе бар – бұл жоба қаншалықты ауқымды болады және халық оған қаншалықты қатыса алады деген. Бағдарламаға қатысып көруге көп азаматтардың ынтасы бар. Ипотекалық мерзімнің 25 жыл болып отырғаны айлық төлемді төменірек төлеу үшін жасалып отыр. Бір жағынан қолжетімді баспана болады. Айына 55-60 мың теңге көлемінде төлеп тұру – азаматтарға тиімді. Ипотекалық үйлерді рәсімдеуге қатысты арнайы қарастырылған заң жоқ – 25 жыл бойы төлеп тұру керексіз деген сияқты. Адамның мүмкіндігі болса 10-15 жылдан кейін негізгі қарызды жауып тастауға болады, – дейді экономист. Әрине, ипотекалық несиенің қолжетімділігі өз кезегінде сұраныс инфляциясына жол ашуы мүмкін. Дегенмен мамандар бағаны мемлекет тарапынан бақыланатынына сенімді. Қайткен күнде де жоба тұрғын үй бағасының шарықтап кетуіне әкеліп соқтырмауы тиіс.

ТҮЙТКІЛ

КЕНДІР ӨНДІРІСІ КЕРЕК ПЕ?

Қайыржан ТӨРЕЖАН

Қарасора өсімдігін Ресей, Өзбекстан елдері медициналық шикізат ретінде заңдастыруды қарастырып жатыр. Қарасора өсімдігі 1961 жылдан бастап есірткі мақсатында қолданыстан мүлде алынып тасталған. Қазіргі медициналық мәлімдеуінше, одан бүкіл ауруға ем болатын «панacea» жасауға болады екен.

Қарасораны техникалық және медициналық тұрғыда пайдалану тәжірибесі баяғыдан бар. Техникалық қарасораны өсіру шаруашылығын қайта көтеру туралы мәселені Ресейдің заңгерлері біраз жылдан бері қозғап жүр. Бұдан бұрын Ресейде құрылған тәуелсіз комиссия бұл өсімдіктің адам ағзасына келтіретін зиянды әсерін жан-жақты тексере келе, оны медициналық мақсатта қолдануға болады деген ұйғарымға келді. Есірткіні бақылау федералдық қызметінің директоры былтыр «Ресейде 2018 жылы марихуананы заңдастыру мәселесі шешілуі мүмкін» деп мәлімдеген. Ресей Ду-

масының депутаттары өндіріске және ауыл шаруашылығына өте қажетті мәдени өсімдік ретінде есірткісіз қарасораны егіс алқаптарында өсіру идеясына қарсы емес. Оларды бірқатар экономикалық сарапшылар да жақтады. Н.Вавилов атындағы институттың ғалымдары былтыр құрамында есірткі заттары жоқ қарасораның жана түрін шығарыпты. Құрамында тетрагидроканнабинолдың 1 пайызы ғана болса, ол психикаға әсер ететін өсімдікке жатады. Селекциялық жолмен жаңадан алынған қарасораның бұл түрі каннабиноид санатына жатпайды екен. Демек, қарасораның бұл түрін қолдан өсіру

есірткінің таралуына, нашакорлықтың өсуіне себеп болмайды. Оның үстіне бұл өсімдік жіп иіру өндірісіне пайдаланылады. Оның майы алам ағзасына өте пайдалы. Сондай-ақ қарасора табигатты пайдалануда экологиялық тепе-теңдікті сақтауға тиімді әсер ететін көрінеді. Қарасора өсімдігін мәдени дақылдар қатарына жатқызып, оның адам денсаулығына, өндіріске және ауыл шаруашылығына пайдаланудың маңызы зор екенін ескерген Ресей Думасының депутаттары бұл бастаманы қолдап отыр.

(Жалғасы 2-бетте)

«Өз күшіне сенбеген халық та, адам да ешқашан өмір бәйгесін ала алмайды». Ұлт көсемі Әлихан Бөкейхановтың сөзі. «Тірі болсам, қазаққа қызмет қылмай қоймаймын» деп серт беріп, сол жолда соңғы демі біткенше арпалысып, елге қызмет етудің үлкен үлгісін көрсетіп кеткен кісінің сөзі әрдайым санамызда жаңғырып тұруы тиіс.

СЕНІМ мен СЕРТ

Нұртөре ЖҰСІП

«Қазақтың әрбір тасы қазақтың өңіріне түйме болып тағылуы тиіс» деген Әлекеннің аманаты осы күнгі ат үстіндегі азаматтарымыздың қаперінен шықпаса дейсін. Кейде біз біраз нәрсені еңсеріп тастасак, «іс біттіге» санайтын болып жүреміз. Тәуелсіздіктің ширек ғасырдан сәл асатын тарихында бағыт пен бағдарды жедел анықтап берген Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың шешімтал іс-қимылының жетегімен бірқатар реформа жүзеге асты: ел-жұрт өкіметке алақан жаудан арылды, жеке тірлігін өрістетіп жатқан азаматтар қатары артты, өзінің ғана емес, өзгелердің де арбасын сүйреп жүрген сол азаматтардың көбісі өз ісінің дұрыстығына сенді.

Халықтың ішкі қуатына көп нәрсе байланысты. «Өз күшіне сенбеген халық та, адам да ешқашан өмір бәйгесін ала алмайды!» деген сөздің түп-төркініне қайта бір үңіліп көрейікші. Ұлт ұстазы Абай жарықтық та «Өзіне сен!» деп ұлағат еткен жоқ па?! Елдік мәселелер ешқашан күн тәртібінен түспек емес. Тілге, жерге, ділге келгенде табандап отыратын жайымыз болуы керек еді, сынаптай сырғып, ортекедей ырғып, тіпті «қойшы, бәрібір ештеңе өзгермейді» деген сарыуайымды серік етіп те алғандаймыз. Қазір жаппай жанарудың уақыты келді. Сенім келді ме? Бұрынғыдай тын серпін, сергек қимыл неге жоқ? Бәлкім, токмейілу дегенге тап болдық па? – Қазіргі таңда «Нұр Отан» партиясы көз алдымызға үлкен бір спорт сайысында жеңіске жетіп, кейін жаттығуды ұмытқан, өз-өзімен жұмыс істеуді мүлдем тоқтатқан, алдағы мақсат-мүдделерін ысырып қойып, күнделікті күйбен тірліктен арыла алмай өмірдің ағысымен ғана жылжып келе жатқан спортшыны елестетеді. Сондықтан баршамыз ол спортшының қайтадан ес жиып,

қарқынды жаттығуына, максаттарын айқындап, физикалық қана емес, интеллектуалды тұрғыда да өз-өзін қолға алуына және нағыз чемпион болуына күш жұмсауымыз керек. Бұл – біздің алдағы уақыттағы басты міндетіміз. Осы жолда біріміз-біріміздің жұмылуына тиіспіз, – деген еді партия Төрағасының Бірінші орынбасары Мәулен Әшімбаев. Өмір бәйгесі тоқтамайды! Мақсат – әлемдегі озық 30 елдің қатарына қосылу. Қазақы қамсыздықпен, мыңдарды билеп алған масылдықпен, ынсапсыз ысырапшылдықпен алға түсіп кеткен елдерді қалай қуып жетпекпіз? Бірі-жарым адам өмір бәйгесінде жүлдегер болса, бұл ұлттың жетістігіне жата ма?! Оңтүстік Кореяның бұрынғы президенттерінің бірі айтты деген әңгіме бар: «Ей, көрісім! Мен жеткен жетістікке, сен де жетесің, ол жеткен жетістікке бұл да жетеді. Біріміз бір-біріміздің аяғымыздан шалмай, қатар жетілуге жетілесек қайтеді!»... Тығырыққа тіреліп, дағдарысқа ұшыраған сол Корей елі қазір қайда? Біз қайдамыз?! Қазақтың өзін зор ететін қалыбы бар. Ол – жанаға ұмтылудан, білместі білуге, әр нәрсеге әуес болуынан көрінеді. Мұны Шоқан Уәлиханов та жазып кеткен. «Қазақ – жана нәрсеге бейімделгіш» деп... Қазақтың өзін қор ететін де қалыбы бар. Жалқаулық, керенаулық, қараулық, көреалмастық, қысастық, қастық, қамсыздық, қырсыздық... санасаныз – саусағыңыз жетпей қалып мүмкін... Ал айттыстық, тартыстық. Арпалыстық. Атыстық. Сонда не таптық? Не табамыз?! Жұрт жұлысудан озатын болса, қазақ бағында әлем халықтарының алдына түсіп кетер еді... Ұлт ұғысу арқылы ғана озады. Бұл үшін не қажет? Сенім! Өзара сенім! Өзіне сенім! Сенімнің бар екен, сертін қайда? Осы күнгі бай-бағландар мен ойлы оғандардың қайсысы «Қазаққа қызмет қылмай қоймаймын!» деп өзіне серт бере алады?

ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ

ГУМАНИТАРЛЫҚ КӨМЕК ПУНКТИ АШЫЛДЫ

Партияның Шығыс Қазақстандағы филиалы алғашқылардың бірі болып су тасқынынан зардап шеккендерге көмекке келді.

«Нұр Отан» партиясының Шығыс Қазақстан облыстық филиалы жылы киімдер, резенке етіктер, бузылмайтын азық-түліктер (макарон өнімдері, май, консервілер) қабылдайтын гуманитарлық көмек пунктін ашты. Қабылдау пункті мына мекенжайда орналасқан: Өскемен қаласы Қайса-нов көшесі, 121 үй, «Нұр Отан» партиясының облыстық филиалы орналасқан ғимарат.

Аягөз қаласының су тасқынынан зардап шеккен тұрғындарына мына есепшоттар бойынша қаржылай көмек көрсете аласыздар: «Аягөз Болашақ» КҚ БИН 110740000641 БИК KZKOKZKX КБЕ 18 Ағымдағы есепшот KZ279260301178000004 KZT «Қазкоммерцбанк» АҚ бөлімшесі.

СЕНАТ

ИНДОНЕЗИЯҒА
САПАРМЕН АТТАНДЫ

Қазақстан Парламенті Сенатының төрағасы Қасым-Жомарт Тоқаев Индонезияға сапарлап кетті.

Әлемдегі ең ірі мұсылман елі саналатын осы мемлекеттің президенті Джоко Видодомен кездесуі Қ.Тоқаев сапарының басты оқиғасы болады. Сенат басшысы Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың тапсырмасы бойынша Индонезия басшысына Қазақстанға ресми сапармен келуге шақыруын жеткізеді. Сондай-ақ Қасым-Жомарт Кемелұлы Джоко Видодоға биылғы қазан айында Астанада өткізу жоспарланған Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің VI съезіне қатысуға шақыруды табыс етеді.

Қазақстан Сенатының спикері мен Индонезия Халық кеңесшілері конгресі басшысының кездесуінде парламентаралық байланыстарды нығайтудың келешегі әңгіме өзегіне айналады. Келіссөздер барысында саяси және экономикалық екіжақты ынтымақтастық мәселелерін де талқылау көзделіп отыр.

Елдос СЕНБАЙ

ҮКІМЕТ

БІРЛЕСКЕН ЖОБАЛАР ТАЛҚЫЛАНДЫ

Үкімет үйінде Премьер-министр Бакытжан Сағынтаевтың төрағалығымен Халықаралық қаржы ұйымдарымен және Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымымен (ЭЫДҰ) өзара іс-қимыл жөніндегі үйлестіру кеңесінің отырысы өтті.

Отырыс барысында ЭЫДҰ-мен өзара іс-қимыл жөніндегі шаралар жоспарының жобасы қаралды. Бұл құжат әлемдегі дамыған елдер кіретін өзара іс-қимылдық ұйымның инновацияларды, шағын және орта бизнесті дамыту, инвестициялық саясатты жетілдіру және өңірлік бәсекеге қабілеттілікті арттыру бағыттары бойынша ұсынымдарын жүзеге асыруды қарастырады. Сондай-ақ мемлекеттік-жекеменшік әріптестік негізінде халықаралық қаржы ұйымдарымен бірлескен жобаларды іске асыру барысы талқыланды.

2015 жылы Қазақстан мен ЭЫДҰ ынтымақтастықтың Елдік бағдарламасына қол қойды. Оның аясында тараптар қазір белсенді өзара іс-қимыл сатысына көтерілді. Елдік бағдарлама Қазақстанның ЭЫДҰ-ның 29 негізгі құқықтық құралдарына қосылуын қарастырады. Қазіргі уақытта Қазақстан 17 құқықтық құралға қосылып үлгерді. Биыл қалған 12-сіне қосылу жоспарланып отыр. Жүргізілген шешімдер аясындағы ұйым ұсынымдары ЭЫДҰ ұсынымдарын іске асыру жөніндегі ұлттық «Жол картасына» енгізілген.

Қазақстан болашақта дамыған ел ретінде осы ұйымға мүше болуды мақсат тұтады.

Ерік ЕРДЕН

БАСҚАРУ

ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ТҮРІ КӨБЕЙЕДІ

Алматы облысындағы өңірлік кәсіпкерлер палатасында Талдықорған қаласындағы кәсіпкерлерге қызмет көрсету орталығына мемлекеттік органдар мен табиғи монополиялар субъектілері өкілдерін орналастыру мәселесіне қатысты жиын өтті.

Өңірлік кәсіпкерлер палатасы директорының орынбасары Әсет Шаяхметов, Кәсіпкерлердің құқығын қорғау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл кеңесінің төрағасы Баниямин Файзулин, Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің Алматы облысы бойынша департаменті директорының орынбасары Данияр Сабырбаев пен облыстық құрылымдар басшылары, табиғи монополиялар субъектілері мен қоғамдық ұйымдар өкілдері қатысқан отырыста Алматы облысы өңірлік кәсіпкерлер палатасы кәсіпкерлікке қаржылай емес қолдау көрсету бөлімінің басшысы Ерлан Даткаев бұған дейін де монополистік кәсіпорындар жұмысын кәсіпкерлерге қызмет көрсету орталығында ұйымдастыру жөнінде кездесулер өткенін айтты. Оның баяндауынша, палатаның міндеті — кәсіпкерлерге қолайлы жағдай жасау.

Қазіргі кезде қызмет көрсету орталығында бизнеске сегіз түрлі сервистік қызмет көрсетіледі. Мемлекеттік-жекеменшік әріптестікті дамыту орталығы, Азаматтарға арналған үкімет өкілдіктерін осы орталыққа орналастыру бойынша келісімге қол жеткізіліпті.

КР Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің Алматы облысы бойынша департаменті директорының орынбасары

Данияр Сабырбаев мемлекеттік қызмет көрсететін монополистік кәсіпорындар жұмысын қайта құру арқылы оларды «бұрынғыша» қызмет істеуден бас тартуға шақырды.

«Біз кезектерден, кассалар мен қолма-қол төлемнен бас тартып, бірыңғай форматқа ауысуымыз қажет. Бұл адамдардың коммуналдық төлемдерін төлеуге қолайлы жағдай жасайды. «Бір терезе», «Бір терезе» бойынша көрсетілетін қызмет түрлерін

жақсартып, өзара байланысты күшейтеміз. Бүгінгі таңда табиғи монополиялар субъектілері ескі тәсілмен жұмыс істеуде. Мысалы, электронды есептеуіштер орнатылғанымен, түбіртектер қағаз түрінде беріледі» деп атап өтті Данияр Сабырбаев.

Жиын қорытындысында Талдықорған қаласындағы кәсіпкерлерге қызмет көрсету орталығында бірқатар мемлекеттік органдар мен табиғи монополиялар субъектілерін орналастыру жөнінде шешім қабылданды. Алдағы кезде осы орталыққа орналасатын Талдықорған қаласының сәулет және қала құрылысы бөлімі, жер қатынастары бөлімі, облыстық мемлекеттік сәулет-құрылыс бақылау басқармасы, «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы, Халыққа қызмет көрсету орталығы, сонымен бірге «ТАТЭК» АҚ, «Жетісу су құбыры» ҚМҚК, «Талдықорған жылусервис» ҚМК, «ҚазТрансГазАймақ» АҚ филиалы сынды табиғи монополиялар субъектілерінің өкілдері «Бір терезе» қағидаты бойынша халыққа қызмет көрсетуге кіріседі.

Болат АБАҒАН,

Алматы облысы

ШАРАПАТ

ЖАҚЫНЫҢА
ЖӘРДЕМДЕС

Атырау облыстық жастар саясаты мәселелері жөніндегі басқарманың бастамасымен Шығыс Қазақстан облысында су деңгейінің көтерілуінен зардап шеккендерге гуманитарлық көмек жинайтын штаб ашылды.

Тұрсын ЖУМАБЕКҚЫЗЫ

Атырау облысы

Аймақтағы мемлекеттік қызметшілер де бастамаға үн қосып, зардап шеккендерге қаржылай көмек аударуға ниет білдіріп отыр. Бұл туралы Атырау облысы әкімінің баспасөз қызметі хабарлады.

Облыстық жастар саясаты мәселелері жөніндегі басқарма басшысы Роллан Құспанның айтуынша, Шығыс Қазақстан

облысында су тасқынынан зардап шеккендерге гуманитарлық көмек жинау үшін жастар ресурстық орталығы базасында штаб ашылды.

— Бұл бастаманы барлық жастар ұйымдары қызу қолдады. Гуманитарлық көмек 19 наурызға дейін жиналады. Содан кейін Шығыс Қазақстан облысына жөнелтеміз. Біздің еріктілеріміз де су тасқыны болған жерлерге барып, қолдарынан келетін көмектерін көрсетуге ниетті.

Сондай-ақ Атырау облысы әкімі аппараты мен басқармалар су тасқынынан зардап шеккендерге қаржылай көмек жинап жатыр. Мемлекеттік қызметшілердің бір күндік еңбекақылары арнайы есепшот ашылғаннан кейін су тасқынынан зардап шеккендердің есепшоттарына аударылады, — деді ол.

ДАМУ

«ҚАЗПОШТА»
ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ
ЖАЛАҚЫСЫ ӨСЕДІ

«Қазпошта» алдағы уақытта шалғай ауылдарға хат-хабарды дронмен жеткізуді жоспарлап отыр. Бұл туралы орталық коммуникациялар қызметінде өткен баспасөз мәслихатында «Қазпошта» АҚ Басқарма төрағасы Сәкен Сәрсенов мәлімдеді.

Серік ЖОЛДАСБАЙ

Басқарма төрағасының айтуынша, көршілес Қытай мен Ресейде және Еуропада электронды коммерция саласы қарқынды түрде дамып келеді. Сондықтан да көршілес мемлекеттерден үлгі алып, жұмысты жандандыра түсу керек. Оның үстіне электронды коммерция саласын дамыту бойынша Қазақстан өте тиімді аумақта орналасқан.

— Қазір электронды коммерция нарығы үшін сәлемдемені жеткізу мерзімі өте маңызды болып отыр. Яғни, бұрын-дәуір тұтынушы тапсырысты 30-40 күн күте алатын болса, қазір ешкім сарылып хат-хабар күтпейді. Біздің қытайлық серіктестеріміз жеткізу мерзімін 10 күнге дейін, тіпті 5 күнге дейін қысқарту қажеттігін айтып жүр. Осы орайда Қазақстан арқылы өтетін транзиттік жол қытайлық серіктестер үшін де, еуропалық серіктестер үшін де тиімді болмақ. Менің ойымша, қыруар табыс табуға мүмкіндік беретін электронды коммерция саласын жана мұнай түрі деп те атауға болады. Мысалы, жыл сайын Қытайдан Еуропаға 250 миллион сәлемдеме жіберіледі. Еуропадан Қытайға 800 миллион сәлемдеме жолданады. Бұл — өте үлкен көрсеткіш және қыруар қаражат. Бұл нарықтың көлемі миллиардтаған долларды құрайды және оны жана мұнай түрі деп атауға болады. Қазақстан бұл бағытта табыс табуға шындап кірісуі қажет, — дейді «Қазпошта» басшысы.

Сәкен Сәрсеновтың айтуынша, қазіргі таңда бондық қоймалар құру жоспарланып отыр. Нақтырақ айтсақ, Еуропа мен

Қытай арасындағы тауарлар Қазақстанда сақталды және тапсырыс берілген тауарлар Еуропа мен Қытайға Қазақстаннан жөнелтіледі. Осы тәсіл арқылы жеткізу мерзімі мен шығындарды қысқартып, тауар құнын азайтуға мүмкіндік бар.

— 2017 жылы компанияның жалпы кірісі 49,2 млрд теңгені құрады. 2016 жылмен салыстырғанда кіріс 18 пайыз артты. Еңбек өнімділігі 25 пайызға өсті. Электрондық сауданың және цифрлы технологияның дамуы, сондай-ақ нарықтағы бәсекелестіктің жоғарылауы поштаның жұмыс істеуін түбегейлі өзгертті. 2017 жылы біз 138 млн газет-журнал жеткіздік. Былтыр 17 миллионнан астам сәлемдеме жеткізілсе, олардың 11 миллионы — халықаралық сәлемдемелер. Қазақстан бойынша сәлемдемелерді жеткізу мерзімі 16 күннен 6 күнге дейін қысқарды. Сонымен қатар сәлемдемелер күнделікті жеткізілетін бағыттардың саны 35-ке дейін өсті. Биыл тағы 15 бағытты қосамыз. Шетелден келетін сәлемдемелердің жеткізілу мерзімі 45 күннен 18 күнге дейін қысқартылды, — деді ол.

Сәкен Сәрсенов 2019 жылдың 1 қантарынан бастап, «Қазпошта» АҚ 9 мың қызметкері 9 пайыздан жоғары еңбекақы алатынын айтты. Бұдан бөлек ол компанияда ынталандыру бағдарламасы жұмыс істейтінін тілге тиек етті. Мысалы, ай сайын қызметкердің еңбек көрсеткішіне сәйкес, қосымша ақы төленеді.

ТҮЙТКІЛ

КЕНДІР ӨНДІРІСІ КЕРЕК ПЕ?

(Басы 1-бетте)

1961 жылы БҰҰ-ның «Есірткі заттары туралы» конвенциясында каннабис өсімдігі героин сияқты аса ауыр есірткілердің қатарына жатқызылды. Бұл конвенцияға қол қойған мемлекеттерде содан бері бұл шөп ешқандай максатқа пайдаланылмайтын болды. Бірақ ол кездегі Кеңес Одағы қазір жоқ, оның орнында пайда болған жана республикаларға бұл халықаралық заң жүрмейді. Қантар айында Әзбекстан президенті Шавкат Мирзиёев Ташкент облысына шыққан сапарында техникалық карасораны өсіру жоспарымен танысты. Алдағы уақытта Әзбекстан карасораны ауыл шаруашылық өнімдерінің бірі ретінде өсіріп, кеңінен жолға қоймақшы. Батыс Еуропа мен АҚШ-та техникалық карасораны автокөлік жасау, жеңіл өнеркәсіп салаларына соңғы жылдары пайдаланатын болды. Президент Ричард Никсонның кезінде АҚШ-та 1971 жылдан бастап каннабисті қолдануға, сақтауға және таратуға толықтай тыйым салынған болатын. Оның күші жойылды, қазір АҚШ-та қарама-қайшы екі заң бар. Федералдық деңгейде «шөпті» сатуға қатаң тыйым салынған. Бірақ бұрынғы президент Барак Обама есірткінің бұл түрін медициналық тұрғыдан заңдастыру мәселесін әр штаттың өзі шешеді деп мәлімдеді. Федералдық биліктің жергілікті билікке бұл жағынан ешқандай қарсылық айтуға құқысы жоқ. Бүгінде Колорадо штаты карасора өсіретін орталыққа айналды. Егер бұл тәжірибе оң нәтиже берсе каннабис бүкіл елге таралатын болады. АҚШ-та 1991 жылдан бастап марихуана сатып алушылар клубы заңды түрде жұмыс істейді. Олардың медициналық салаға пайдалану үшін «қара базардағы» бағадан арзанырық сатып алуға құқы бар.

Карасораны емдікке пайдалану бұдан елу ғасыр бұрын басталған. Ең алғаш бұл туралы б.д.д III ғасырда Үндістан және аштек халықтарының тарихында айтылған. Қазіргі ғылыми тілде Cannabis sativa subsp.

Sativa — «erictik карасора» және Cannabis sativa subsp. Indica — «үнді карасорасы» деп екіге бөледі. Үндістанда каннабис кеңінен таралған. Онда көбінесе медицина саласына пайдаланады. Ал «чулым» ретінде шегетіндер қатаң жазаланады, бірнеше рет ұсталса өлім жазасына кесіледі. Өсімдіктің дәл түрі алғаш рет Қытайда б.д.д 2800 жылдары пайда болған, біздің жерімізге де сол кездерде келген болуы керек. Сактардың есірткіге елітуді тарихы Геродот жазып қалдырған. Карасораның емдік қасиеті көп: Ежелгі Үндістан мен Таяу Шығыс халықтары талма, жүрек айну ауруларына, ауырғанды басатын дәрі ретінде қолданған екен. Еуропалықтардың ішінде карасораны емге жиі пайдаланатын — ағылшындар. Бристольдық ғалымдар марихуананың алкоголь мен темекіден зияны аз деген пікірде. The Lancet журналына жарияланған қатерлі 20 есірткінің ішінде марихуана 11-орында тұр. Темекі никотині 9-орында болса, алкоголь 5-орында. Алайда бұл екеуі барлық елдерде де есірткіге жатқызылмайды.

XIX ғасырдың ортасында Үндістанды отарлаған ағылшын хирургтері каннабисті ауырғанды сездірмейтін дәрі ретінде, бұлшық еттердің тартылуына, ревматизмге, эпилепсияға қарсы қолданған. Қазіргі кезде оның басқа да емдеу қасиеттері табылған. Мысалы, карасорадан жасалған дәрілер қатерлі ісік аурулары мен СПИД ауруларын емдеуге пайдаланылады. Одан қатерлі ісікке қарсы дәрі жасалады. Бұл дәрілердің барлығы америкалық тамақтану және медикаменттер әкімшілігімен бекітілгендіктен барлық елдерде дәстүрлі медицинада қолданылады. Жақында Мадрид зерттеу орталығының ғалымдары карасораны алысгеймер ауруына қарсы дәрі ретінде пайдалануға болатынын дәлелдеген. Зерттеу мәліметтеріне қарағанда, ми нейрондарының зақымдануы кезінде клеткалар қызметінің төмендеуіне әсер ететін көрінеді. Оның сүті — жүрек пен ми үшін таптырмайтын Omega-3 май қышқылының көзі. Жүрек, қан тамырлары

ауруларының алдын алатын Omega-6 қышқылы да осында, одан басқа амин қышқылдарының барлық түріне бай екен.

Қазақстанның оңтүстігінде, әсіресе, Жамбыл облысында қаулап өсетін карасора шөбіне бүгінде тек марихуана, гашиш сияқты есірткі заттарын алатын улы өсімдік ретінде қарайды. Ал оның пайдасы шаш етектен екені ескерілмейді. Бұрынғы кезде карасорадан жасалатын кендір жіп, кенеп қаптар, кемелердің желкендері үлкен сұранысқа ие болатын және оның 70-80 пайызы Қазақстанда жасалатын. Қазір олардың барлығы химиялық әдіспен, синтетикалық талшықтардан жасалатын болғандықтан, кендір жіптен тоқылған сапалы желкендерге тенізшілердің қолы жете алмай жүр. КСРО кезінде Әскери тенізшілер карасорадан жасалған матадан тігілген көйлек, шабар киетін, ол теңізде суды да жемді де өткізбейтін өте ыңғайлы киім болды.

1961 жылғы конвенцияға дейін ауыл шаруашылығына қажетті мәдени өсімдік ретінде карасораны өсіруге қатты көңіл бөлінді. КСРО Халық комиссариаты кеңесі мен Бүкілодақтық компания Орталық комитетінің 1934 жылдың наурызындағы қаулысымен диқан-шаруалар бақшаларына, егістіктерге кендір егетін болса, оларға жеңілдіктер мен артықшылықтар берілген. Өйткені одан орасан мол пайда алатын болды. Карасора КСРО кезінде негізгі ауылшаруашылық салалардың бірі болды. Оның жапырағы бидай, күнбағыс сабақтарымен қатар Мәскеудегі Халық шаруашылығы жетістіктерінің көрмесіндегі «Халықтар достығы» атты бас фонтанның ортасында тұрды. Ресейдің Тула облысындағы Ким ауданының гербі мен туында карасораның суреті салынған. Тіпті рекордтық табысқа жеткен «Красная конопля» колхозының стахановшыларына «Үздік конопля оруды» деген медаль берген.

Егістік карасора туралы орыс тілінде жиырма томдық кітап жазылған. Онда бұл өсімдік жіп есуге болатын, асқа пайдаланылатын азық және емдік қасиеті бар

БІЛІМГЕ БІЛІКТІЛІК САЙ БОЛАДЫ

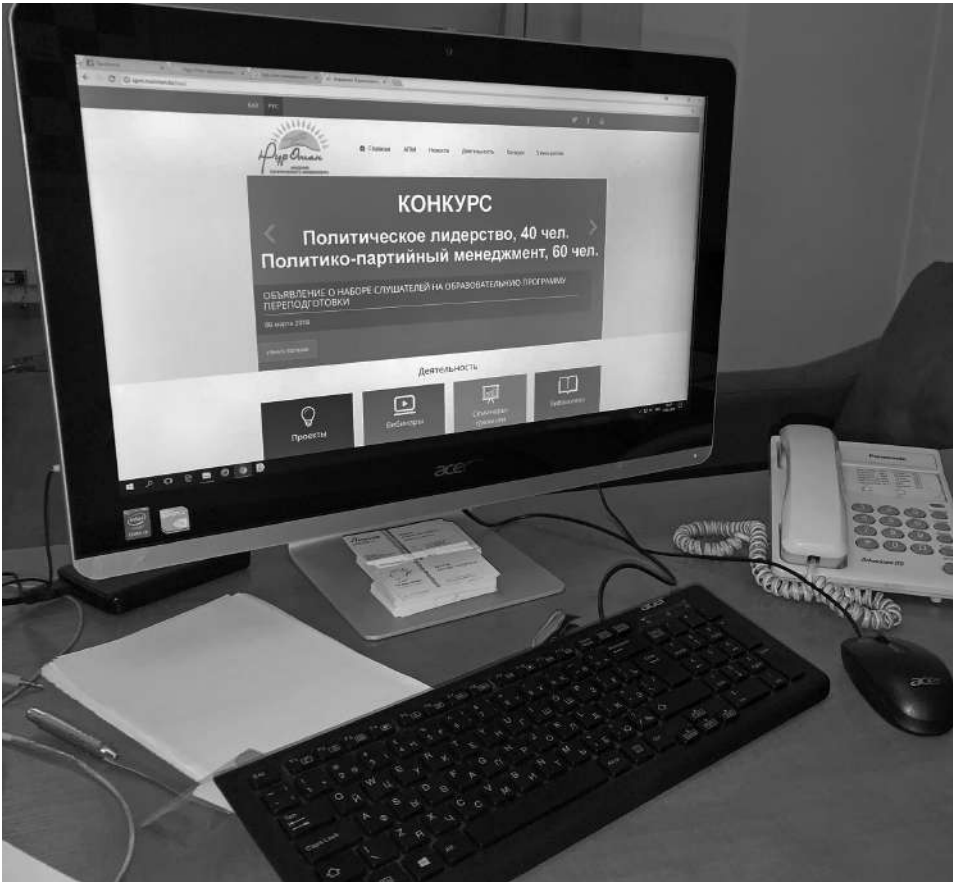
«Нұр Отан» партиясының Саяси менеджмент академиясы жаңа білім беру бағдарламасын іске асыру басталғанын хабарлады.

Елбасы партияның Саяси кеңесінің 2017 жылғы 3 қарашадағы отырысында партиялық кадрлардың қазіргі заманғы саяси өлшемдер мен критерийлерге лайық болуы керектігін ерекше атап өтті. Осыған байланысты партия Төрағасы партиялық оқыту жүйесін дамыту бойынша бірқатар міндеттер қойған болатын.

Жыл басталғалы партиялық оқытуды жаңғырту бойынша үлкен жұмыстар атқарылды. Мәселен, «Нұр Отан» партиясының Саяси менеджмент мектебінің ребрендингі өткізіліп, биылғы 22 қаңтардан бастап «Нұр Отан» партиясының Саяси менеджмент академиясы деп атала бастады.

Сондай-ақ оқытудың көпденгейлі жүйесіне көшу жүзеге асырылды. Партия мүшелерін оқытудың жаңа тәсілдері туралы академия басшылығы айтып берді.

— Қазіргі уақытта көпденгейлі білім жүйесі енгізілді. Әзірленген жаңа бағдарлама партиялық кадрларды жаңаша даярлауға бағытталған. Білім беру жү-

мысы ұзақ мерзімді және үздіксіз жүріп отырмақ. Бұл бағдарлама екі бағыт бойынша — саяси көшбасшылық және саяси партиялық менеджмент бойынша жүзеге асырылады. Соған сәйкес,

100 адам қабылданып, оқытылады. Соның ішінде, бірінші топта — басшылық құрамдағы тұлғалар (40 адам), екінші топта — орта буынды тұлғалар (60 адам) болады. Қатысушылар партия

мүшелері болуы тиіс. Бұл бағдарламаны Президент жанындағы Мемлекеттік басқару академиясымен бірлесіп Назарбаев университеті базасында оқытамыз. Басты мақсат — партияшылардың білім деңгейін арттыру, — дейді «Нұр Отан» партиясы жанындағы Саяси менеджмент академиясының директоры Жанар Боқанова.

«Нұр Отан» партиясының Саяси менеджмент академиясы директорының орынбасары Акерке Абылайхан да оның пікірін толықтырды. «Академия партия мамандарын даярлау ісіне ерекше көңіл бөліп отыр. Бұған дейін де академия қысқа мерзімді курстар ұйымдастырып келген. Бұл бағдарламаның ерекшелігі — ұзақ мерзімділігінде. Жас ерекшеліктеріне қарай шектеулер де бар. Саяси көшбасшы бағыты бойынша катисатын азаматтар 55 жасқа, саяси партиялық менеджмент бағыты бойынша 45 жасқа дейін болуы керек. Саяси көшбасшы дайындайтын болғандықтан бағдарламаға қатысатын азаматтардың міндетті түрде мемлекеттік қызметте 5 жыл еңбек өтілі болуы тиіс. Бағдарламаға партияның штаттағы қызметкерлері, мәслихат депутаттары, барлық деңгейдегі басшылық қызметтегі азаматтар қатыса алады», дейді ол.

Нұрай РАХЫМ

ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУДІҢ ОҢТАЙЛЫ ТӘСІЛІ

«Нұр Отан» партиясының Атырау қалалық филиалында фракция мүшесі, қалалық мәслихат депутаты Әлібек Семғалиев сайлаушыларына есеп берді.

Тұрсын ЖҰМАБЕКҚЫЗЫ

Атырау облысы

Әлібек Аманжанұлы өз сайлаушыларымен тығыз қарым-қатынас орнатқан. Ол округ аумағында барлық байланыс телефондарын, WhatsApp нөмірі мен электронды поштасы көрсетілген хабарландырулар іліп, халыққа қызмет етудің оңтайлы тәсілін таңдаған. Сондықтан тұрғындар депутатын іздеп немесе онымен кездесу қашан ұйымдастырылатынын күтіп жүрмейді. Жұрт кез келген уақытта өз сауалдарын тікелей жолдай алады. Бүгінде бірлескен жұмыстар нәтижесінде тұрғындар тарапынан жолданған бірқатар коммуналдық проблемалар шешімін тапқан.

Айталық қаладағы Достық көшесінің тұрғындары өздері тұратын үйдің ұзақ жылдардан бері күрделі жөндеуден өтпей тұрғанын жеткізді. Мәселенің шешілуіне пәтер иелері кооперативі құрылмағандығы кедергі екені анықталып, ПИК құру туралы кеңес берілген. Ал Мәншүк Мәметова көшесінің тұрғындары жол проблемасының шешілмегендігіне шағымданған. Әлібек Семғалиевтің айтуынша, бұл проблема бойынша қалалық Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы, автокөлік жолдары бөліміне депутаттық сауал жолданып, мәселе оңтайлы шешілген.

Достық көшесіндегі №4 үйдің тұрғындары көріз жүйесі құбырының сын көтермейтіндігін айтқан. Депутат мән-жайды анықтап, «Атырау су арнасы» мекемесі арқылы жерасты көріз жүйесін қалыпқа келтірген.

— Жуырда облыстық балалар ауруханасында талма дертіне шалдыққан балаларға стоматологиялық көмек көрсететін кабинет ашу мәселесі де назарымызға ілікті. Қоғамдық қабылдауыма келетін мүмкіндігі шектеулі балалардың ата-аналары бұл мәселені жиі көтереді. Ерекше балаларға сапалы

медициналық көмек көрсету күн тәртібіндегі өзекті проблемалар қатарында, — дейді халық қалаулысы.

Депутат аталған мәселеге қатысты облыстық денсаулық сақтау басқармасына сауал жолдап, нәтижесінде балалар ауруханасы базасында мамандандырылған кабинет ашылды.

Әріптестерінің алдында есеп берген Әлібек Аманжанұлы бүгінде Атырау облысында кикбоксинг спортының дамуына үлес қосуда. Спортшыларымызға қамқорлық көрсетіп, жастардың салауатты өмір сүруіне, жаппай спортпен айналысуына септігімізді тигізу — азаматтық борышымыз деген депутаттар қатары көбейіп отыр.

ПІКІР

ПІКІР

ПІКІР

Ибадулла ҚҰТТЫҚОЖАЕВ, «Нұр Отан» партиясының Қызылорда облыстық филиалы төрағасының бірінші орынбасары:

ЕЛ ИГІЛІГІНЕ БАҒЫТТАЛҒАН БАҒДАРЛАМА

— Сыр елінің тұрғындары Елбасының Парламенттің қос палатасының бірікпен отырысында жария еткен бес әлеуметтік бағдарламасын ерекше ықыласпен қабыл алды. «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» деп аталатын бұл Үндеуде «Нұр Отан» партиясының Төрағасы, Елбасымыз халыққа өте жакын, күнделікті толғандыратын проблемаларды дөп басып, алдағы уақытта қандай қолдаулар болатынын нақты түсіндірді. Мәселен, әрбір отбасына баспана алуудың жаңа мүмкіндіктеріне байланысты бастамасында Елбасы соңғы жылдары қазақстандықтардың баспана алуын кеңейту үшін көп нәрсе жасалғандығын және 2017 жылы 11,2 миллион шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілгендігін атап өтті. Оған Сыр өңірінің қосып отырған үлесі қомақты. Себебі, облыста соңғы 5 жылда пайдалануға берілген тұрғын үй көлемі 2 есеге артып. Яғни, 2013 жылы 270 мың шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілсе, бүгінде бұл көрсеткіш 600 мың шаршы метрден асты. Нәтижесінде, облыс орталығының өзінде соңғы жылдары 14 жаңа ықшамаудан бой көтерді. Дегенмен Елбасы әлі күнге дейін баспанасыз жүрген отбасылардың көптігін тілге тиек етіп, оның шешімін тұрғын үй ипотекасының жаппай қолжетімділігін арттыру арқылы табуға жағдай жасап отыр. Яғни, несие өсімінің мөлшерлемесі қазіргейді 14-16 емес, жылына 7 пайыздан аспайтын болады. Мұндай 7—20—25 жобасының маңызы ерекше. Себебі, 7 пайыздық несие, 20 пайыздық алғашқы жарнапұл, 25 жылға ауыртпалықсыз төлеу бұл шын мәнінде, тұрғын үй алушыларды мазалап тұрған үш мәселе.

Сонымен қатар Елбасы, жалақысы төмен азаматтарды қолдап, 2019 жылдың 1 қаңтарынан олардың салық жүктемесін 10 есеге азайтып, 1% ғана салық салуды ұсынып отыр. Бұл жалдамалы жұмыскерлер мен жұмыс берушілерге де он септігін тигізетін болады. Алатын жалақысы жақсаралды. Білім саласына келетін болсақ, өздеріңізге белгілі Мемлекет басшысы білімге құйылған инвестиция, бұл қайтарымы мол инвестиция екенін үнемі айтып келеді. Бұл жолғы Үндеуінде де Елбасы жыл сайын бөлінетін 54 мың грантка қосымша 2018-2019 оқу жылында тағы 20 мың грант бөледі, сонымен қатар студенттер үшін кемінде 25 мың орынға шақталған жатақханалар салуды тапсырды. Мұның пәтер жалдап жүрген жастар үшін маңызы зор.

Төртінші шағын несие беру мен бесінші елді газдандыру бастамалары халықтың әл-ауқатын көтеруге, экономикалық жағдайының түзелуіне зор әсер етеді.

Сондықтан Президент еліміздегі экономикалық дамудың жоғары қарқынын және барлық азаматтардың әл-ауқатын одан әрі қамтамасыз етуді ел алдындағы міндеті ретінде «Нұр Отан» партиясына жүктелді. Ендігі жерде сол міндеттердің орындалуына ұйытқы болуымыз қажет.

Қобланбек ҚОЖИН, Павлодар қалалық мәслихатының депутаты, «Нұр Отан» партиясының мүшесі:

АУЫЛДАҒЫЛАРДЫҢ АРМАНЫ ОРЫНДАЛАДЫ

— Қос палатаның бірлескен отырысында Елбасымыздың жаңа бастамалар көтергені мәлім. Ең алдымен, Президент орталық өңірге, содан кейін солтүстікке де газ құбырларын тартуды тапсырды. Бұл жұмыс 1-1,5 жыл ішінде нәтижесін көрсете бастауы керек. Метан газының келуі көптеген әлеуметтік мәселені шешеді. Ауыл жұрты көмір жағуды тоқтатады. Оған қоса, бизнес жағына да пайдалы. Еуропаға барсаңыз, қалаларында үлкен мұржаларды көрмейсіз. Төбелеріне қаптаған түтін де жиналып тұрмайды. Демек, біз өмір сүру сапасы тұрғысынан еуропалық жүйеге жақындаймыз. Партия бұл бастаманың тыңғылықты жүзеге асуын бақылайтын болады.

Тимур БЫСҚАКОВ, «Нұр Отан» партиясының мүшесі, Қоқшетау қалалық мәслихатының депутаты, Ақмола облыстық жастар ресурсы орталығының басшысы:

БОЛАШАҚТЫҢ КЕПІЛІ

— Елбасының қазақстандықтарға арнаған 5 әлеуметтік жобасы бұқараға тың серпіліс бергендей болды. Себебі, 5 жобаның бесеуі де халықтың көкейінде жүрген мәселені көтеріп, оны нақты шешуге бағытталған. Мәселен, мен жастар өкілі болғандықтан өз атымнан және ақмолалық жастардың атынан баспанаман қамту мәселесінің толық шешілгендігін қалар едім. Бүгінде мемлекеттік қызметте жүрген екі жастың біреуі — отбасылы. Сәйкесінше, жас отбасы баспаналы болуды армандайды. Бүгінгі күні екінші деңгейлі банктердің барлығы жылдық пайызы 16-17 пайызды құрайтын несие ұсына, негізгі талап бастапқы жарнаның 30 пайызын жинау керек. Жаңа отау құрған отбасына бұл қолжетпес арман болып келеді. Елбасы Н.Назарбаевтың «7—20—25» әлеуметтік жобасы — еліміздің болашағы жастардың әлеуметтік жағдайын жақсартуға бағытталған жоба екендігіне күмәніміз жоқ. 5 жобаның барлығы да — әлеуметтік жобалар. Президент жаңа ұсыныстардың маңыздылығын ескеріп, әрбір қазақстандықтың әл-ауқатын әрі қарай жақсартуға бағытталған жаңа әлеуметтік бастамаларды биікпен, бұқара халықпен талқылау үшін Парламент палаталары мен Үкіметтің бірлескен отырысын шақыртып, көпшілікке таныстырды. Бұл — елдің игілігіне арналған ұтымды, сонымен қатар оптимистік жобалар. Бастамалардың айрықша маңызын ескерте отырып, біз депутаттар оларды тиімді жүзеге асырудың жолдарын кенінен талқылауды қолға аламыз. Халық пен бизнес өкілдерінің арасында түсіндіру жұмыстарын жүргізуді де бастаймыз. Елбасы халқымыз үшін айрықша маңызы бар осы шаралардың тиімді орындалуын «Нұр Отан» партиясына жүктеп отыр. Бұл өз кезегінде халықтық партияға айналған «Нұр Отанға» деген зор сенім мен мүмкіндік деп білемін.

«Нұр Отан» партиясы Алматы облыстық филиалының қоғамдық қабылдауындағылардың аса ауқымды істерді жүзеге асырып, жүздеген жанның өтінішін тыңдап, көбінің заң аясында шешілуіне ықпал еткенін айта кеткен жөн. Нақтырақ айтар болсақ, 2018 жылдың 1 наурызындағы жағдай бойынша партияның Алматы облыстық филиалына азаматтардан 781 өтініш түскен. Қазіргі кезде облыс тұрғындарын негізінен әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері толғандырады.

ӨТІНІШТЕР ОҢ ШЕШІМ ТАПТЫ

Барлығымыз білетіндей, бұл саладағы заңнамаларға жыл сайын оң өзгерістер енгізіліп, бірінші кезекте адамдардың әлеуметтік жағдайын жақсартуға қатысты жаңалықтар жиі тіркеледі. Дегенмен адамдардың барлығы заңдағы өзгерістер мен толықтыруларды жақсы біледі деп айту қиын. Бұған жоғарыда айтылған өтініштердің 34 пайызының осы әлеуметтік қамсыздандыруға қатысты екені дәлел. Сонымен бірге, жетісулық тұрғындарды баспанаман қамту және үй салуға арналған жер телімдеріне қол жекізу де жиі мазалайтын көрінеді. Партияның қоғамдық қабылдауына түскен өтініштердің 15,2 пайызы осы пәтер мен баспанаға қатысты.

Жаңа Еңбек кодексінің қабылдануы жұмысқа орналасу мен еңбек дауларына қатысты мәселелердің ушығуына әсер еткендей. Аталған жағдайлар жанына жай таптырмаған 118 адам қоғамдық қабылдауға келген. Денсаулық сақтауға қатысты 60 өтініш түссе, елді мекендердің инфрақұрылымы мен тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мәселелері бойынша 64 адам партияға жүгініпті. Білім саласындағы проблемалар мазалаған 47 адам қоғамдық қабылдауға келген. Несиелендіру мен қайта қаржыландыруға қатысты түсінбестіктерге байланысты 11 өтініш тіркелсе, 15 адам түрлі ұсыныстармен шыққан. Азаматтық істер бойынша соттардың шешімдеріне келіспеушілік білдіргендерден 23 өтініш жасалса, 9 адам тікелей арызданған. Жедел телефон желісімен ақпараттық-анықтамалық және тағы басқа да мәселелер бойынша 16 адам хабарласыпты. Партия-

ның жұмысына қатысты 1 пікір айтылған. Қоғамдық қабылдауға түскен өтініштердің барлығы мұқият қаралып, олардың 268-і бойынша оң шешім қабылдана, қалған 513 өтінішке қатысты заң тұрғысында түсініктемелер берілген.

Негізінен, баспана мен жер телімдерін беру және еңбекке орналастыруға қатысты мәселелер шешімін таппапты. Мұны бүгінгі күні пәтер мен жер теліміне қатысты өтініштердің барлығы заң аясында, жылдар бойы қалыптасқан кезекке сай шешілетіндігімен байланыстыра отырып, тұрғындар бұл мәселелерге түсіністік танытқаны дұрыс деп ойлаймыз. Еңбек нарығындағы күрделі жағдай да біртіндеп шешімін табуда. Дегенмен мұндағы сұраныс кез келген жұмыссыздың көңілінен шыға беруі мүмкін емесігін де ескерген жөн.

Алдын ала бекітілген кесте негізінде азаматтарды қабылдау тұрақты жүргізіледі. Мәселен, облыс әкімі — партия филиалының төрағасы тұрғындарды 8 рет қабылдаса, оның орынбасарлары азаматтармен 29 мәрте жүздескен. Барлық деңгейдегі мәслихаттар депутаттары тұрғындарды 142 рет қабылдаса, мемлекеттік органдар жетекшілері 278 мәрте, құқық қорғау органдарының басшылары 93 рет жұртшылықпен жолыққан. Партия филиалының заңгері 11 рет қабылдау жүргізсе, филиалда бұдан басқа да 56 қабылдау ұйымдастырылған. Сегіз акция, 7 рет тақырыптық қабылдау өткізілген.

Болат АБАҒАН, Алматы облысы

Руслан ПІРНАЗАР, «Нұр Отан» партиясының Талдау, болжау және стратегиялық бастамалар институтының сарапшысы:

БАСПАНАНЫҢ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІ — БАҒАЛЫ БАСТАМА

— Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» Үндеуі елді елең еткізген жаңалық болды.

Бұл жолы Елбасы өзінің сөзін әдеттегідей мемлекеттік қызметте жүрген шенеуніктерге емес, бірінші кезекте қатардағы қарапайым халыққа, соның ішінде еліміздің ертені — жастарға арнауымен ерекше көрінді. Мемлекет басшысының сөзі мазмұны мен сипаты жағынан, нақты айтқанда, көтеріп тұрған жүгі бойынша шын мәнінде кезекті Жолдау болып шықты.

Әрбір отбасын баспаналы етудің жолдары қарастырылып, мүмкіндігі ұсынылатын бірінші бастама бәрінен де айрықша көрінді. Себебі, бұл ең алдымен жас толқынды толғандырып жүрген тақырып еді. Шын мәнінде, мұның арғы жағында жұртты толғандырып жүрген қаншама өзекті мәселелер тұр. Айталық, баспананың болмауына байланысты қаншама жастарымыз отбасын құруға тәуекел ете алмай жүр. Осы жағдай біздің демографияға да әсер етіп жатыр. Бұл мәселе нақты шешілсе, халық санының күрт көбейе түсуіне де жол ашылар еді.

Рас, соңғы жылдары елімізде жұрттың баспана алу мүмкіндіктерін кеңейту жолында көптеген шара жасалды. Соның нәтижесінде, өткен жылы 11,2 миллион шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілген. Мұның бұрын соңды болмаған көрсеткіш екені де ақиқат. Алайда мұндай үйлерді сатып алуға жұрттың бәрінің бірдей шамалары жетпей жатыр. Осыны жақсы білген Елбасы енді үйсіз-күйсіз жүрген жастарымыздың санын азайту, ондай келенсіздіктерді болдырмау мақсатында тағы бір шапағатты шараға барып отыр. Сөйтіп, тұрғын үй ипотекасының қалың көпшілікке қолжетімділігін арттыруға қатысты бағалы бастама көтерілді.

— «Жұмыс істейтін әрбір адам несиеге пәтер сатып алып, оны отбасылық бюджетінің мүмкіндіктері аясында төлей алатындай болуы үшін арзан ресурстар ұсынатын тетіктер қажет», — деп атап көрсетті Елбасы. Несие өсімінің мөлшерлемесі жылына қазіргейді 14-16% емес, 7 пайыздан асырмау арқылы жүзеге асыруды ұсынады. Бұл банктердің бастапқы жарнаға баспана құнының 30 пайызына дейін, кейде тіпті 50 пайызына дейін алатын қаржысының күрт кеміп, 20 пайыздан асырмауға алып барады. Сол сияқты несие алушының ай сайынғы төлемін азайту үшін оның мерзімі 10-15 емес, 25 жылға дейін созылатыны да баспананың қолжетімді бола түсуіне кең жол ашып бергелі тұр.

Мемлекет басшысы осыған байланысты Ұлттық банктің, екінші деңгейлі банктер мен қор нарығының мүмкіндіктерін іске қосуға тапсырма берді.

ӨҢІР

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» Үндеуін жолдап, қарапайым халықтың әл-ауқатын арттырып, жағдайын жақсартуды көздеп отыр. Мемлекет басшысы, баспаналы болудың тиімді тетіктерін қарастырып, жұртқа жәрдем ретінде жеңілдетілген несие ұсынып, білім беру гранттарын көбейтіп, газдандыру мәселесін де жандандыруға пәрмен берді. Жамбыл облыстық қазақ драма театрында өткен облыс активінің жиынында өңір басшысы Асқар Мырзахметов Елбасының Үндеуі туралы өз ойын ортаға салып, алдағы атқарылатын міндеттерге тоқталды.

Ерман ӘБДИЕВ

Жамбыл облысы

— Ел Президенті Нұрсұлтан Назарбаев тәуелсіздік алған күннен бастап халықтың әл-ауқатын көтеруді алға қойды. Соның нәтижесінде, Елбасының бастамасымен қабылданған реформалар бүгінде өз жемісін беруде. Елімізде, алдыңғы саяси шешімдерді айтағанда, «Төртінші өнеркәсіптік революция», «Рухани жаңғыру», «100 нақты қадам» Ұлт жоспары бағдарламалары табысты жүзеге асырылуда. 5 наурыз күні Парламентте өткен қос палата мен Үкіметтің бірлескен отырысында Елбасы халықтың әл-ауқатын арттыратын «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» Үндеуін жариялады. Мұндағы ер бастама — халық үшін берекенің бастауы. Негізгі мақсат — Қазақстан халқының тұрмысын жақсарту, — деген облыс әкімі ер бастама бойынша өңірдегі атқарылар шаралардың жоспары дайындалатынын атап өтті. Президент бірінші бастамасында әрбір отбасына баспана алудың тын мүмкіндіктерін қарастырып, қазақстандықтарды қолжетімді баспанамен қамтамасыз етудің «7 — 20 — 25» бағдарламасын ұсынды. Яғни, ипотекалық несиеінің жылдық мөлшері — 7, бастапқы жарна 20 пайызға дейін төмендетіліп, мерзімі 25 жылға дейін ұзартылмақ. Бұл қазіргі таңда облыс орталығы мен аудандарда пәтер кезегінде тұрған барлығы 21 мыңнан аса азаматқа зор мүмкіндік береді. Өйткені аталған бағыт бойынша өңірімізде пайдалануға беруге жоспарланған тұрғын үйлерге қосымша құрылыс басқармасы 20 үйдің құрылысын бастауға бюджетке ұсыным дайындамақ. Бұл

МАҢЫЗДЫ БАСТАМАҒА МАЗМҰНДЫ ҚАДАМ

жобалар қаржыландырылған жағдайда, 2018-2019 жылдары жалпы 2700 пәтерде қоныстойы тойланбақ. Бұдан басқа, ипотекалық несиеінің 7 пайыздан аспай 25 жылға берілуі өңірдегі жеке құрылыс компанияларының екінші деңгейдегі банктерден несие алу арқылы коммерциялық көпқабатты тұрғын үйлердің салуына жол ашады. Осыны кеңірек түсіндірген Асқар Исабекулы Елбасы бағдарламасын іске асыру үшін аудан әкімдеріне Үкімет тарапынан қабылданатын жоспарлар аясында өңірдегі жұмыстарды жүйелеп, банктер мен салымшылар арасындағы өзара іс-қимылды тездетіп үйлестіруді тапсырды. Мемлекет басшысының екінші ұсынған бастамасы салықтық жүктемені азайту екені мәлім. Бұл бағытта да өңірде бірқатар нақты шаралар қолға алынбақ. Президент келер жылдың 1 қаңтарынан бастап жалақысы 25 айлық орта көрсеткіштен немесе орта есеппен 60 мың теңгеден төмен жалақы алатын адамдар үшін салықты 10 есеге азайтып, 1 пайыз ғана салуды міндеттеді. Бұл — қарапайым жұмысшылар мен қызметкерлер үшін қосымша қолдау. Сондықтан барлық категориядағы жұмыс берушілер мен жұмысшылар арасындағы еңбек қатынастарының заңдастырылғаны назарға алынбақ. Азаматтардың еңбегіне төленетін ақыны қайта қарау мәселесінде ешкім де сырт қалмайды. Бұл іске қосымша қоғамдық бақылау жүргізіледі.

Оған «Нұр Отан» партиясының филиалы бақылау жасайды. Сондай-ақ Елбасының басқа да бастамаларын іске асыруда облысымызда көптеген шаруа атқарылады.

— Үндеудегі үшінші бастаманың мақсаты — жоғары білім алудың қолжетімділігі мен сапасын арттыру, студент жастардың жатақханадағы жағдайын жақсартуға негізделіп отыр. «2018-2019 жылдары қосымша 20 мың грант бөлінуі керек. Оның 11 мыңы техникалық мамандықтар бойынша бакалаврлық білім беруге тиесілі болады» деп айқын көрсетілген Үндеуде. Бүгінде облыстағы жоғары оқу орындарында 2618 студент — мемлекеттік грантпен, 293 студент — әріптестік грантпен, 2638 жас 30-дан 100 пайызға дейінгі жеңілдікпен оқуда. Жаңа міндет гранттарды бөлу, қажетті техникалық мамандықтарға талдамалық жұмыс жасау қажеттілігін туындататыны белгілі. Оқу орындарына алатын еңбек нарығының нақты сұранысы бойынша мамандарды дайындау үшін қосымша шаралар қабылдау қажет. Сонымен қатар жоғары оқу орындарына мемлекеттік грант мөлшерін 4000-ға, жеңілдіктермен оқитындар санын 3000-ға жеткізуді қарастыруымыз керек. Мемлекеттік тапсырыс аясында оқытылған мамандардың жұмысқа орналасуы осы жұмыстың түпкілікті нәтижесі болады, — деді Асқар Мырзахметов.

Сондай-ақ облыс басшысы өз баяндамасында төртінші бастама — шағын несие беруді көбейту мен бесінші — елді газбен қамтамасыз етуді жалғастыру шаралары бойынша өңірімізде атқарылып жатқан өркенді істерді мысал етіп, нақты жоспарларға тоқталды. Актив жиынында жарысөзге шыққандар Мемлекет басшысының «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» Үндеуінің өзектілігін, тарихи мүмкіндіктерін атап өтіп, оны елді әлеуметтік жаңғырту жолындағы батыл тарихи қадам деп бағалады. Облыстық кәсіподақтар ұйымының төрағасы Мейрамбек Төлепберген Үндеудегі бес бастаманың Елбасының көреген, дана саясатының, болашаққа нық бастай білетін ерен ерлігінің жемісі екенін айрықша атап өтіп, оны тиімді жүзеге асыруға атсалысуға шақырды.

— Елбасы айтқандай, өткеннің өнегесі — бүгінгі күннің баға жетпес байлығы. Осыны жадында тұтып, тарихтан тағылым ала білген халқымыздың әлі де асар асу-асқарлары алда деп ойлаймын. Татулық пен бірліктің, тыныштық пен тұрақтылықтың арқасында талай табыстарға кенелген елімізге расындада, Тәуелсіздігімізді баянды ете түсу үшін берік ауызбіршілік керек. Президенттің «Берекелі бірлігімізді көздің қарашығындай сақтай алсақ, мерекелі тірлігімізге төнетін қауіп жоқ. Ел мен жердің иесі ретінде Қазақстандағы жақсы мен жаманның бәрін қазақ жауапты. Осы ұлы жауапкершілікті сезініп, барша ұлыстардың ұйтықсыз болып, өзгеге өнеге көрсете білейік» деген сөзі көпшілікке үлкен ой салса керек-ті. Бұл — біздің рухымызды асқақатып, зор сенім, үлкен міндет жүктейді, — деді Мейрамбек Мылтықбайұлы.

Сондай-ақ жиында ТарМПУ ректоры Дария Қожамжарова мен М.Х.Дулати атындағы ТарМУ ректоры Махметгали Сарыбеков Үндеудегі үшінші бастамаға қатысты өздері басқарып отырған оқу орындарындағы жұмыстар мен өзекті мәселелерге тоқталды. Осы білім беру ордаларының жетістіктері мен алдағы жоспарын тілге тиек еткен олар жаңа құжатқа жастарға қамқорлық жасаудың жаңа қадамы деп баға беріп, ондағы тиісті міндеттерді атқаруға атсалысатындарын жеткізді.

ТАЛҚЫ

СТУДЕНТТЕР ЖАТАҚХАНАМЕН ҚАМТЫЛАДЫ

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Ғылыми кеңесі отырысында Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» Үндеуі талқыланды.

Ғылыми кеңес жұмысына университет ректоры Такир Балықбаев, проректорлар, Ғылыми кеңестің мүшелері және құрылымдық бөлімше басшылары қатысты.

Кеңейтілген отырыс барысында ректор Такир Балықбаев Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдаған «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» Үндеуінің өзектілігін, стратегиялық сипатын және мұқият талданғанын атап өтті. Мемлекет басшысы ұсынған бастамаларындағы ерекше назар аудартатын үшінші бастама — «Жоғары білім алудың қолжетімділігі мен сапасын арттырып, студент жастардың жатақханадағы жағдайын жақсарту». Бұл бастама еліміздегі Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы жаңа экономика үлкен сұранысқа ие болатын ақпараттық технологиялар, робототехника, нано-технологиялар және тағы басқа салалардағы жоғары білікті мамандарды даярлауға барлық жағдай жасауға бағытталған. Президент жастарға қамқорлық көрсету мақсатында студенттерді жатақ-

ханамен қамтамасыз ету мәселесін көтеріп отыр. Осы тұрғыда ректор Такир Балықбаев университет тарапынан атқарылатын маңызды міндеттерге тоқталып, студенттердің тұратын жеріне жағдай жасау және барынша жатақханамен қамтамасыз ету керектігін атап өтті. Үндеуге байланысты ректор Елбасының бастамаларындағы жүктелген міндеттерді жүзеге асыру бағытындағы жасалынатын нақты үйлестіру механизмдерін әзірлеуді ұсынды.

Елбасының бастамаларын талқылау барысында Жаратылыстану және география институтының директоры Күләш Каймулдинова және Саясаттану және әлеуметтік-философиялық пәндер кафедрасының меңгерушісі Раушанбек Әбсаттаров баяндама жасады.

Ғылыми кеңес отырысы соңында университет ұжымы Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың Үндеуінде жүктелген міндеттерді сапалы жүзеге асыру бойынша пікірлермен алмасып, үлкен әлеуметтік маңыздылығы бар және қазақстандықтарды тұрғын үймен қамтамасыз ету, халыққа салық жүктемесін азайту, білім беру сапасын және қолжетімділігін арттыру, микрокредит беру мүмкіндіктерін кеңейту және газдандыру сияқты мәселелерді шешу жолдары ұсынылған «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» маңызды стратегиялық құжатын бірауыздан қоллады.

Римма ЖАНБАЕВА

ПІКІР

Дәурен ТӘЙКЕБАЕВ,

Қазақстан электрoлиз зауытының қойма жұмыстары бөлімшесінің бастығы (Павлодар облысы):

ХАЛЫҚ САНЫ КӨБЕЙЕДІ

— Елбасы Н. Назарбаев «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» Үндеуін барша қазақстандықтарға жолдады. Өз басым Үндеуді ерекше ықыласпен тыңдадым. Себебі, қазіргі таңда жастардың баспаналы болуы өте маңызды екенін бәріміз білеміз.

Қазақстан электрoлиз зауытында жұмыс істей жүріп, Қазақстан ипотекалық компаниясы арқылы баспана алдым.

Елбасымыздың «7 — 20 — 25» бағдарламасы аясында несие өлшемінің мөлшерлемесі 7 пайыз болса, көптеген қазақстандық жас отбасыға баспаналы болу мүмкіндігі ашылады. Кеше ғана жұмыстан келе отырып, үйге жас отбасы жолдастарымызбен жиналдық. Оған себеп, «7 — 20 — 25» бағдарламасы. Арамызда пәтер жалдап жатқан отбасылар бар. Бірігіп отырып бағдарламаны үлкен қызығушылықпен талдаған болатынбыз. Себебі, армандап жүрген пәтерге «7 — 20 — 25» бағдарламасы жол ашты.

Достарымыз арасында, көбі отбасылы бола отырып, пәтер жалдайды. Соңғы статистиканы алып қарасақ, елімізде жастардың ажырасуы жоғары деңгейде. «7 — 20 — 25» осындай күрделі мәселені шешіп, жастардың ажырасу деңгейін төмендетіп, халық санын көбейтуге үлкен үлес қосатын бағдарлама.

Жалақысы төмен қазақстандықтарға салық жүктемесі 1 пайыз болуы, қосымша 20 мың грант бөлінуі, жаппай кәсіпкерлікті дамыту үшін шағын несие беруді көбейту жарқын болашағымызға арналады.

Сонымен қатар Елбасы «Нұр Отан» партиясы халқымыз үшін айрықша маңызды бар осы шаралардың тиімділігін орындалуын бақылауға алады» деп нұротандықтарға үлкен міндет қойды. Яғни, біз, жастар, бес әлеуметтік бағыттың

жүзеге асырылу үшін үлес қосамыз. Елбасының сенімді жас серіктері ретінде болашағымыз үшін бес әлеуметтік бастаманың нәтижелі орындалуына дайын болуымыз керек.

Арипұр НҰРМАҒАНБЕТОВ,

Қызылорда облысының құрылыс, сәулет және қала құрылысы басқармасы басшысының орынбасары:

БАСПАНА АЛУ ШАРТТАРЫ ЖЕҢІЛДЕДІ

— Елбасының бес әлеуметтік бастамасының қай-қайсысы да қазақстандықтардың мүддесін көздеп отырғаны анық. Әсіресе, «7 — 20 — 25» бағдарламасының маңыздылығын айтып жатудың өзі артық. Баспана адамның тұрмыс-тіршілігіндегі ең басты қажеттілік деп санайтын болсақ, Президент ұсынып отырған жаңа бағдарлама тұрғындардың баспанаға қолжетімділігін бұрынғыдан да жеңілдетейін деп отыр.

Соңғы жылдары еліміз тұрғызылған баспана бойынша рекордтық көрсеткіштерге қол жеткізуде. Солай бола тұрса да баспанаға мұқтаж жандар әлі де жеткілікті. Енді «7 — 20 — 25» бағдарламасы бойынша ипотекалық несиеінің жылдық мөлшері 7 пайыздан аспайды. Алғашқы жарна бұрынғыдан әлдеқайда жеңіл, 20 пайыз ғана. Сонымен бірге, оның мерзімі 25 жылға ұзаруы себепті ауырталпығы да байқалмайтын болады. Сөз жоқ, бұл бағдарлама өз кезегінде тұрғын үй құрылысының жаңа серпінімен алға басуына тікелей әсер ететін болады.

Осы ретте біздің облыс басшылығы да өңір тұрғындарының әлеуметтік осал тобын мейлінше қолжетімді тұрғын үймен қамтамасыз етуді мақсат етіп, 3 жылға есептелген «Орда» тұрғын үй құрылысының жол картасы әзірлегенін атап өткен жөн. Несиелік тұрғын үйдің көпбалалы отбасылар, мүмкіндігі шектеулі, аз қамтылған топтардың барлығына бірдей қолжетімді еместігін ескеріп, «Нұрлы жер» бағдарламасы аясында салынып жатқан несиеілік тұрғын үйлерді жергілікті бюджет есебінен сатып алуға жыл сайын

облыстық бюджеттен 2 млрд теңгеден қаржы бөлу туралы шешім қабылдады.

Бақыт СМАҒҰЛ,

«Ел бірлігі» қоғамдық бірлестігінің төрағасы (Ақмола облысы):

ОРТАҚ МҮДДЕГЕ БІРІКТІРЕДІ

— Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев Парламенттің қос палатасының бірлескен отырысына қатысып, онда қоғамымызды толғандырған өзекті мәселелер жөнінде сөз сөйледі. Бұл жай айтыла қалған ой емес, халықтың әл-ауқатын жақсарту және әлеуметтік реформаларды уақыт талабына сай жүзеге асыруды ұсынды.

Осы уақытқа дейін біз көбіне экономикалық өркендеуге ерекше назар аудардық. Ол түсінікті де. Себебі, өндіріс өркендеп, экономикасы қарышты дамымаған елде әлеуметтік мәселелерді шешу еш мүмкін емес. Елбасының осы жайға баса назар аударып, енді әлеуметтік реформалар жасау кезеңінің келіп жеткенін атап көрсеткені жайдан-жай емес. Әрине, бұдан осы күнге дейін әлеуметтік салада реформалар қолға алынбады деген ой тумаса керек. Бірақ гүлденген Қазақ елі ең алдымен, ертенгі күніне берік сенім артқан адамдарымен қуатты екенін баса айтты Елбасы.

Демек, ертеніне сенімі нық елдің болашағы да жарқын. Әр адам осы елде өмір сүріп жатқанына мақтаныш сезімімен қарауы тиіс. Туған жеріне деген сүйіспеншілік те адамдарға өмір сүру жеңіл ері жайлы болғанда ғана туындайды. Аш адамның саясатта еш шаруасы жоқ. Ток адам өзінің ғана емес, елінің болашағы үшін алаңдайды.

Елбасының айтып отырғаны да осы. Әлеуметтік реформалар негізінде жаңа бастамаларды жүзеге асыратын уақыт келіп жетті. Енді бұл мемлекеттің ғана емес, әр адамның өзінің бар күш-қуатын жұмсап, етеге араласатын ісіне айналмақ. Бизнесі өркендеген кәсіпкер мұқтаж жандарға қол ұшын беріп, кедейшілік тауқыметін тартып жатқандар қатарын азайтуға барынша үлес қосқаны абзал.

Бірақ «мемлекет енді әлеуметтік мәселелерді батыл шешуді қолға алады, бұған біз жан-жақты дайындықпен келдік» деді Президент өзі сөзінде. Сондықтан бұл жаңа бастама қоғамды ортақ мүддеге ұйытуға, Қазақ елінің әлемдік өркениеттен берік орнын алуға жан-жақты ықпал етеді деп сенеміз.

Нұрбол ҚҰРМАН,

«Тұрғынүй құрылыс-жаснақбанкі» АҚ Атырау облыстық филиалының директоры:

ТИІМДІ ӘРІ ТЫҢ БАСТАМА

— «Әрбір отбасына баспана алудың жаңа мүмкіндіктерін беру керек». Ел Президенті Нұрсұлтан Назарбаев өзінің Үндеуінде осындай міндет қойып отыр.

Халықтың тұрғын үй жағдайын жақсарту мақсатында, тәуелсіздік жылдарында елімізде көптеген бағдарлама қабылданды. Соның ішінде, «Қолжетімді баспана — 2020» бағдарламасы аясында мемлекеттік қызметкерлер, бюджет саласының мамандары аз қамтылған және жас отбасылар, бір сөзбен айтқанда түрлі категориядағы азаматтар тұрғын үйге жеңілдіктермен қол жеткізген болатын. Қазіргі кезде «Нұрлы жер» бағдарламасы халық арасында үлкен танымалдылыққа ие болды. Себебі, «Нұрлы жер» аясында тұрғындарға пәтермен бірге, жеке тұрғын үй алу мүмкіндігі де беріліп отыр. Үндеуде келтірілген деректерде өткен жылы ғана елімізде 11,2 миллион шаршы метр тұрғын үйдің пайдалануға берілгені айтылады. Расында, бұл — рекордтық көрсеткіш.

Десе де, тұрғын үй кезегінде тұрған азаматтар санының жыл санап көбеюі, мәселенің әлі де болса шешімін таппай отырғанын көрсетеді. Бұл ретте Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «7 — 20 — 25» бағдарламасын ұсынуы тың бастама дер едім. Бұл еліміздің шын мәніндегі әлеуметтік мемлекетке айналғанын көрсетеді. Президент өз ұсынысында несие өсімінің мөлшерлемесін қазіргідей 14-16 есес, жылына 7 пайыздан асырмауды және бастапқы жарна құнының 20 пайыздан аспауын тапсырып отыр. Бұл — қарапайым

азаматтар үшін өте тиімді қадам. Біздің азаматтарымызда ақша жинау мәдениеті қалыптасуда. Демек, баспанаға жол жеңілірек болады.

Қобылайбек ҚОЖИН,

BL U-star ЖШС директоры (Павлодар облысы):

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРДІ ШЕШЕДІ

— Өзім газ саласында жұмыс атқарып жүргеннен кейін, Президенттің бес бастамасының ішінде газдандыру мәселесі маған ерекше жақын болды. Елбасы бастамасында Қызылордадан, Жезқазған — Қарағанды — Теміртау арқылы Астанаға газ тарту жұмыстарын бір-бір жарым жыл ішінде атқару керектігін айтты. Бұл бастама 2,5 миллионға жақын халықтың жергілікті тұрғындардың әлеуметтік жағдайын әлдеқайда жақсартатын.

Елімізде егемендік алғаннан бері, 8 миллиардтан 2000 миллиард текше метрге дейін газ өндірісі өсіп, әлі де жылдан-жылға дамып келеді.

Бүгінде Қазақстанның 9 облысында жергілікті халық метан газымен қамтамасыз етілген. Енді бұл аймақтардың саны көбейетін болды. Осы бастамаларды жүзеге асыру көптеген экологиялық мәселелерді шешеді. Биыл біздің облысымызда «экология жылы» деп жарияланған болатын. Яғни, жоспарымыз дұрыс, бағытымыз анық.

Сонымен қатар бұл бастама шағын және орта бизнестің жаңа деңгейінде дамуына мүмкіндік береді. Бизнесті дамытып, аяққа нық тұруға Мемлекет тарапынан барлық жағдайлар жасалынууда. Бұл бес бастама халыққа да үлкен жауапкершілік артады. Қуатты ел болу — бәсекеге қабілетті болу деген сөз.

Сонда ғана ісіміз өнімді, затымыз өтімді болады.

Ең жақсы жоспар — уақыт талабына сай жоспар. Біз де заманның беталысына қарай бағыттарымызды белгілеп, жоспарларымызды жөндеп отыруымыз шарт. Сонымен бірге, адамдардың табиғатқа

араласуы — қоршаған орта экологиясына зиян келтіріп жатқаны бәрімізге белгілі. Осының бәрі адамды ойландырады. Табиғатқа деген ерекше көзқарасты қажет етеді. Нәтижесінде, табиғатты қорғау қажет деген ой туындайды.

Елбасымыздың бастамалары осы мәселелердің шешімі десек болады.

Әлемдегі қаншама мемлекет экономикалық дағдарысты бастан кешсе, біз, қазақстандықтар, дүниедегі қабырғалы елдер қатарына ешбір келергісіз қосылу-дамыңыз. Елбасымыздың көреген саясатының арқасында, халықтың әлеуметтік тұрмысын түзету үшін жұмыстар атқарудамыз. «Жұмыла көтерген жүк жеңіл» демекші «Бір мақсаты, бір мүддесі, бір болашағы» бар ел, әлі де талай асуларды асып, ел мерейін үстем етеді деген сенімдімін.

Жақсыгүл МАХАНБЕТОВА,

«Жастар жетістіктері» қоғамдық бірлестігінің төрайымы (Маңғыстау облысы):

ХАЛЫҚТЫҢ МҮДДЕСІН ОЙЛАУ

— «7 — 20 — 25» бағдарламасы бойынша әрбір қазақстандық жұмысшы пәтер алу үшін займ ала алады. Сол себептен, көтеріліп отырған мәселе қазіргі уақытта керек екендігі және мұқтаждығы байқалады. Бұл несие бойынша сыйақы мөлшерлемесі жылына 7 пайыздан аспайды. Яғни, қазіргі жастарға, жаңадан жұмысқа орналасқан қызметкерлерге қолайлы болатындығына күмән жоқ. Ал несие алу үшін бастапқы жарна 20 пайыздан аспайды. Бұл бастама сөзсіз Қазақстан азаматтарының қызметіне жаңа қарқын береді. Сол себептен, барша Қазақстан тұрғындары қаражатты жағынан тиімді болатындығына сенімдімін. Несиені 25 жыл бойы төлеуге болады. Бұл — қарапайым халықтың мүддесін ойлау. Бізге жасалып жатқан әр жақсылық мұқтаж жандардың өміріне үлкен жігер мен ынта беретіндігі айдан анық. Адам үшін ең негізгісі — баспаналы болу. Біз үшін көптен күткен қуанышты сәт келді. Жаңа пәтердің иесі атану мүмкіндігі пайда болды.

БІРІН-БІРІ ЖАУ КӨРГЕН, БІТПЕЙТІН КҮНДЕ ДАУ КӨРГЕН

Жазушылар одағының XV құрылтайы өтті. Құрылтайда басқарма төрағасы Нұрлан Оразалин есеп беріп, өткенге қорытынды баға берді. Жиын Әнұранмен ашылды. Екі съезд арасында 131 жазушы қайтыс болыпты. Бақылық болған жандарды еске алып, қаламгер қауым бір минут үнсіз тұрды.

Құрылтайға Мәдениет және спорт министрі Арыстанбек Мұхамедиұлы қатысты. Жиында есеп-қисап мәселесі де шет қалмады. Ырым Кенебай арнайы баяндама жасап, Одақтың кіріс-шығысын түгендеп берді.

Проза мен поэзия, драматургия жанрына есеп берілді. Әділғазы Қайырбеков, Нұрәулет Ақыш, Сұлтанәлі Балғабәев, Ахметжан Ашири арнайы баяндама жасады.

Бұған дейін Нұрлан Оразалин өзінің

кезекті рет сайлауға түспейтінін мәлімдеген-ді. Әуелде айтыс-тартыспен басталған жиын ақырына келгенде саябырсып, діттеген межесіне жетті.

Сонымен, басқарманың жаңа құрамы бекітілді. Жазушылар төрағалыққа белгілі ақын, Мемлекеттік сыйлықтың иегері Ұлықбек Есдәулетті құп көрген еді. Көпшілік қолдауымен, араға 22 жыл салып, Одаққа жаңа төраға келді. Жаңа төрағаның жаңа орынбасарлары да сайланды.

Әдебиетке қажеті не? Қамқорлық. Әсіресе, жас қаламгерлер қолдау күтетіні анық. Әдебиетті дамытқымыз келсе, жастар шығармашылығының өркендеуіне күш салайық. Жаксы шығарма жазып бере алмайтынымыз анық. Бірақ қомақты қаламақы төленсе, еңбегі бағаланса, жазушыға шабыт сыйлайтынымыз рас. Жаңа басшылыққа жүктелетін жүк ауыр. Бастысы, зиялы қауым бас қосатын қасиетті үйдің қадірі қашпасын деп тілейік.

БІЗДІҢ ОДАҚ ОСЫНДАЙ!

Биыл – Астана қаласының мерейтойы. Елбасының Еуразия жүрегінде жаңа қала саламын деген арманы жылдар бойы жүзеге асты. Президент «Ежелгі Сарыарқа жерінде тек астана емес, еліміздің болашақ бесігі өмірге келді. Астана тарихы мен қазақстандықтардың тағдыры бір-бірінен ажырағысыз. Елорда біздің республикамыздың күш-қуатының іске асуының, динамикалық дамуының және тұрақтылығының көрінісі. Біздің елордамыз – Отанымыздың жүрегі, халықтың өз күшіне сенімі мен ұлы тағдыр-талайының символы» деп жаңа қала салудың қиындығы артта қалғанын айтты. Ендігі мақсат – Астананы «ақылды» қалаға айналдыру. Астананың символы – «Бәйтерек». Бас қалада алғашқы салынған нысандардың авторы, сәулетші, құрметті құрылысшы, ТМД Халықаралық сәулетшілер одағының президенті Әрі академик Ақмырза Исаұлымен әңгімелестік.

— Биыл Астананың салынғанына — 20 жыл. Бас қаланың бірқатар ғимараттарын да қолтанбаныз бар. Әңгіменің әлкіссасын «Бәйтеректен» бастасак.

— Астанада жаңа нысандар салуға Қазақстан мен шетелден көптеген сәулетші атсалысты. Жаңа қала салу — тың жерді игергендей қиын. Ғимараттардың айрықша формасы, архитектуралық артықшылығы болса екен деп көп ойландық. 2000 жылдары «Астананың символы боларлық нысан салу керек» деп шақырту алдым. Араб елдерін, Ресей, Түркиядан келген сәулетшілер де жобаға қатысты. Сан түрлі жоба талқыланды. Мысалы, араб елінен келген сәулетшілер «күмбез пішіндес биік ғимарат болса, күмбезден ғарыш көгіне ұшатындай етіп салсақ» деген ойымен бөлісті. Олардың айтары — азат елдің Астанасы ғаламның кеңістігіне даңғыл жол ашты. Қарыштап дамуға сан тарау жол сайрап жатыр» деген мағынаға келінкірейді. Биік мұнара, күмбездің асты музей болса ғой» деген ойлар да айтылды.

Сәулетшілер одағының архитекторлары қазақы таным-түсінікке жақын жоба жасады. Тамырын тереңге жайған, жапырақтай жайқалып өсіп-өркендесек деген оймен «Бәйтерек» жобасын Елбасыға ұсындық. Президент біздің жобамызды ары-бері қарап, өз тарапынан ұсыныс, пікірін айтты. «Биіктігі 97 метр болса екен. Өйткені 1997 жылы Астанаға ауысуға қадам жасап едік. Бәйтеректің түбі теңізден шығады. Ұшар басына Самұрық құс жұмыртқалайды» деген ой қосты. Алты Алаштың Астанасында Қазақстан сәулетшілерінің қолтанбасы қалғанына қуанамын.

— Арқаның қатал табиғаты құрылыс салуда келергі болған жоқ па?

— Білек сыбанып «Бәйтеректі» тұрғызуға кірістік. Жерді қазғанда су шықты. Қағаздағы жобаны жерге орналастыру үшін құрылысшылар біраз тер төкті. Жерасты суын соратын дренаж жүйесін жасады. Дренаждың көмегімен жерасты суын басқа арнаға бұрды. Диаметрі — 30 метр, қалыңдығы 8 метр темір дискті жерастындағы «Бәйтеректің» «табанына» төседік. Содан кейін барып, жер бетінде темір тіреуіштерді тұрғыздық. Астананың суығы мен желі екі шоқып, бір қарауға мәжбүрлейді. Климаттың жайысздығы құрылыс біткенше, әбігерге салды. Жобалаушы 20 шақты адам күн мен желдің өтінде еңбек етті. Қатты жел тұрмаса ғана 100 метрлік қрандар жұмыс істейді. Табиғат ашуына мінген күні қантарылып тұрады. «Казидромет» орталығынан жиі-жиі ақпарат алып отырамыз. Желдің жылдамдығы 5 метр секундтан аспаса, әйнек-блоктарды альпинист-құрылысшылар жоғарыға көтереді. Кейбір әйнек-блок-тардың салмағы 180 келіге дейін тартады. Құрылыс материалдары Қазақстаннан шықты. Тек қана шыныны Италиядан алдырдық. Темірді Теміртауда қажет формада күйіп, дайындап берді. Домалақ алып шарды 97 метр биіктікке көтеріп қою, оның үстіне қар, мұз қатып қалмайтын тәсілдерін ойластырдық. Әрине, жалғыз

сәулетшілер ғана емес, инженерлер, жобалаушылар жұдырықтай жұмылып еңбектенді. Әсіресе, темір бағандарды желдің ыңғайына қарай, бетпе-бет келмейтіндей етіп жасады. Жерасты суы жер бетіне өте жақын қалада 97 метрлік нысанды тұрғызу үшін бүге-шігесіне дейін есептеу бәрінен де маңызды еді.

— «Бәйтеректі» салуға бас-аяғы қанша қаржы жұмсалды?

— «Бәйтерек» — Астанадағы көрнекті, ең алғашқы ғимараттардың бірі. Металл бағандардың әрқайсысының салмағы 1000 тоннадан жоғары. Бес жүзге жуық

Ақмырза РҮСТЕМБЕКОВ,
Қазақстан Архитекторлар одағының президенті:

SMART CITY МАТЕРИАЛДЫҚ МӘДЕНИЕТТІ ҚАЛЫПТАСТЫРАДЫ

тұңғыш ғимарат. Айдалада үстіне жапалаң жалғыз тұрғызылған жаңа нысанның салынғанына көпке дейін көңіл сенбей жүрді. Қарауылдай қара басы қалқайып тұратын. Қазір айтсаң, адам сенгісіз.

— **Былыр қыруар қаржыға қайта жөнделуен өткізгеннен не өзгерді?**

— Әрине, бастапқы салынғанда асығыс салынды ғой. Шындығында, 15 жыл бұрын құрылыс салудағы жаңа технология, дәл қазіргідей құрылыс материалдары болған жоқ. Еденіне төсейтін дені дұрыс мәрмәр тас та тапшы кез еді. Жанаратын уақыты келді. Авторлар өз тарапымыздан ұсыныстар айттық. IT технологияның көмегімен жаңа жұмыстар жүргізуге рұқсат бердік. Іші жаңартылды. Лифтісі де өзгерді. Күрделі жөнделуен кейінгі жаңғыртылған кейлі өте әдемі. Бізге берілген басты тапсырма — «Бәйтерек» бос тұратын нысан болмауы керек. «Есілдің екі жағалауын, Астананы алақандағыдай көріп тұратын болсын» деді. «Бәйтерек» өз-өзін қаржыландыратын, бюджетке салмақ салмайтын нысан болуы керек» деген тапсырма орындалды. Бүгінгі күні күтіп, қарау шығынын толықтай жауып, мемлекетке пайда келтіруде. 20-дан астам адам жұмыс істейді. Қызметкерлердің жалалықсы, коммуналдық төлемдер төленеді. Билеттен түскен қаражат «Бәйтеректің» шығындарына жетеді.

— **Парижде — Эйфель, Астанада — Бәйтерек». Әр қаланың өз символы бар. Қазір Қазақстанның әр аймағында «Бәйтеректің» көшірмелері көбейді. Арасында ұқсамайтындары да кездеседі. Қадірін кетіріп алмаймыз ба?**

— Негізгі мен қарсымын. Кейбіреулері түпнұсқаға ұқсайды. Себебі, дайын сызба-

сын беремін. Суретке түсіріп алып, көшірмесі жасалған «Бәйтеректер» ұсыныссыз. Күлкімді келтіреді. Кәдесый да — насихат құралы. «Бәйтерекке» шығып, Астананы тамашалауға келген туристер естелік ретінде бір зат алары анық. Кәдесый түрінде жасаса да, сапалы істесе екен.

— **Тәуелсіздік жылдарындағы құрылыста казактың қолтанбасы бар ма?**

— Сәулет өнерінде, қала құрылысында ұлттық ерекшелік табу өте қиын. Оны тапқан архитектор, әрине, бақатты сәулетші деремі. Ізденістер көп. Біз халықаралық деңгейдегі құрылыс саласының мамандарын шақырып, жиындар өткізіп, архитектура мәселелерін талдап, талқылап тұрамыз. Осындай қысқа мерзімде қала салу — өте үлкен феномен. Араб елдеріне, Түркияға қарасақ құрылыс технологиясы адамға жайлылыққа арналған. Араб елдері, Еуропаның символдары бір-біріне ұқсайды. Астана Еуразияның жүрегі болғандықтан, ол жерде әлемнің түрлі образдарының көрініс табуы — заңдылық. «Көшірме архитектура», «ұлттық символдар жоқ» деген пікірлер барлық жерде айтылады. Бірақ Астананың бас жоспарына сәйкес, болашақ қаланың даму көлбетін қамтитын жобалардың ауқымы кен. Айдалаға айналдыра қала салдық. Инфрақұрылымы дамыған қала салу оңай емес. Әкімшілік ғимараттардан өзге, жоғары оқу орындарын, тұрғын үй, мектеп, балабақшаға дейін салу қажет еді. Мысалы, Ханшатыр, Пирамидалар — Шығыс сәулет өнерінің символдары. Ғимарат атаулыны күмбездеп, шатыр қылып сала беру мүмкін емес. Тұрғын үй тек есік-терезеден тұрмай-

ды. Көне заманда тұрғын үйлердің тере-зесін күмбез пішіндес етіп жасаған. Себебі, күннің бөлмеге дұрыс түсуін ойластырған. Қожа Ахмет Яссауи, Айша бибі мазарының сәулеті — сол уақыттың өркеніеті. Қазір заманның қарыштап дамуынан шетелдің үлгілері қолжетімді. Өткен кезеңге бір қайырылып қарасақ, 20 жылдың ішінде жайлы, жаңа сипаттағы жаңа қала салуды үйрендік. Құрылыста қарқынды даму бар.

— **IT технологияның көмегімен жаңа ғимараттар жайлы өмір сүруі үшін салынып жатыр» деп жиі айтасыз. Бірақ адамға жайсыз. Көкпен таласқан тұрғын үй, ғимараттарда неліктен ауа жетіспейді?**

— Соңғы жылдары салынған ғимараттардың жайлылығы технологияға тәуелді. Ауаның дұрыс айналымы үшін желдеткіштер қойылуы керек. Шетелде А санатты бизнес орталықтар әуел баста жоспарланған жобадан ауытқымай салынады. Бізде де «А санаттағы бизнес орталық» деп айтылады. Бірақ оны шетелдің А санатымен салыстыруға келмейді. Бәрі қаржыны игеру, оның ішінде дұрыс игеруге байланысты. Біз дамушы ел болғандықтан кейде алданыстар бар. Көзбояушылықтардың кесірінен керемет жобалардың құны көк тиын болып қалады.

— **Алматыда көне ғимараттардың арасына жаңа нысандар салынууда. «Елу жылда ел жаңа» десек те, қала тарихи бет-бейнесін жоғалтып алмай ма?**

— Орынды мәселені қозғап отырсыз. Әр қаланың бас жоспары болады. Жылдар өте қайта жандандыру жұмыстары қажет болса да, ол бас жоспарда көрсетіледі. Қаланың қай бағытта дамитыны, бәрі анықталған. Заң бойынша бас жоспарды бұзуға тыйым салынған. Өзгертуге ешкімнің хакысы жоқ. «Париж де өзгеріп жатыр» деп, әр жерге бір жаңа ғимаратты тықпалай беруге болмайды. Салынғанына жарты ғасырдан астам уақыт болған, сейсмикалық жағдайға төтеп бере алмайтын ғимараттардың орнына уақыт өте жаңасы салынады. Қауіпті, тұруға жарамсыз тұрғын үйлердің жанадан салынуы — қажеттілік. Жан-жақты қалағалау болуы керек.

— **Астана, Алматы күн күрт жылыңса, жандыр жауса, Венецияға айналып шыға келеді. Суға толып кететін жерасты паркингтер мәселесі — өте өзекті. Паркингтер, жерасты жаяу жүргінші жолдарының откел бермес өзінге айналуына не себеп?**

— Күрмеуі қиын мәселенің себебі біреу-ақ. Жол жағалауындағы арықтардың бағыты дұрыс салынбайды. Жауын-шашын жауғанда Алматыда арықтардың арнасынан асуы, көліктердің кеме құсап жүзуі — тіпті күлкілі жайт. Меніңше, мұны мәселе деп айтудың өзі артық. Себебі, қала ылдида орналасқан. Арықтың бағыты таудан сайға қарай салынуы қажет. Алматының көріз жүйесінің ыңғайы соған келіп тұр. Арықтарды салғанда таудан түп-түзу келе жатқан бағытын бұрып, жол-жөнекей бір жерге әкеліп түйіктей салды. Үнем бе, салғырттық па, білместік пе? Түсініксіз. Содан кейін арық арнасынан асып, суға толмағанда қайтсін?..

— **Бір кездері марафоншы Марат Жыланбаев көпқабатты үйлердің төбесіне жүгіру, футбол алаңдарын салу мәселесін көтерді. Көпқабатты үйлердің ең жоғарғы қабатында ресторан, кафе, демалатын орынға бейімдеп жасау мәселесіне қатысты не айтасыз?**

— Тұрғын үй 1 қабатты ма, 20 қабатты болып салына ма маңызды емес. Ең бірінші қауіпсіз болуы шарт. Жобалаған, салған, қабылдап алған адам жауапкершілікті мойына алса, сапасыз құрылыс азаяды. Тұрғын үй де — тауар. Сатушы тұтынушыны алдағандай саға отырғызбаса деймін. Шетелде қоғамдық тамақтану орны тұрмақ, ең жоғарғы қабатында бассейні бар тұрғын үйлер көп. Жаңа технологияны пайдаланып, бәрін істеуге мүмкіндік бар. Тек құрылыстың талаптарына сай болса екен. Сапа іргетастағы цементтен басталады.

— **«Ақылды» үйлер салу сен бе, сұраныс па?**

— Үйге келе жатқанда, телефон арқылы кофе дайындап тұратын «ақылды» үйлер бар. Есік өзі ашылып, өзі жабылады. Жарығы кірсен жанады. Шықсаң өзіңнен өшеді... Қысқасы, ертегідегідей үйлерді шетелден көріп жүрмін. Бізде бірі-жарым салынып жатқандары бар. Бірақ біздің елдегі «ақылды» үйлер шетелдегідей сапалы ма? Үлкен қалаларда «ақылды» үйлер бар. Ішінде тұрғыны жоқ. Бар мәселе — осы. «Ақылды» үйдің құрылысына қыруар қаржы жұмсалады. «Ақылды» үйде адам жұмыс істемейді, демалады.

— **Интерьер дизайн жағынан деңгейіміз өсті ме?**

— Қазақстанда қазір керемет салынып жатқан үйлер бар. Бізге әлі көп нәрсені дұрыс үйренуіміз керек. Құрылысқа қатысты заңдарды жетілдіру керек. Нарықтың экономикада барынша үнемдеу кейде сан соқтырады. Эконом-класс үйлердің жайлылығы бағасына сай. Әрине, жайлы үйлер бар. Бағасы қымбат. Шетелдік инвестормен жұмыс істеген кезде олар асықпайды. Жобасының өзін 3-4 жыл жан-жақты етіп, үтір нүктесіне дейін жасайды. Шетелден келген инвестор өз қаржысына салғаннан кейін ол өзінің бизнесін ойлайды. Қаржының қайтарымына көз жеткізіп барып, жобаны қолға алады. Біз «құрылысты тез бастап, тез аяқтау керек» деп көп қателік жібереміз. Зардабын тартатын да өзіміз.

— **Smart City жобасын жүзеге асыруға нақты қандай ұсынысымыз бар?**

— Дамыған 30 мемлекеттің көшіне ілесеміз деген мақсатымыз бар. Өркениетті елдердегідей Smart City, яғни «ақылды» қала салынғаны жөн. Ол үшін ең әуелі жанашылдыққа тосырмақ қарамай, жаман әдеттерден арылсақ, материалдық мәдениет те қалыптасады. Туған жерге, Отанға құрметпен, жанашырлықпен қарасақ екен. Мәдениет дегенде жаңаша көзқарасты дұрыс қабылдай білу, қыл аяғы құрылысқа бөлінген қаржыны жеке бас мүддесіне жаратып, сапасыз құрылыстың зардабын тартпау. Жаңа жайлы өмір сүруге әрбір азамат үлес қосса құба-құп. IT технология ғасырында оған мүмкіндіктер көп-ақ. «Ақылды» қаланың тұрғындары мәдениетті болады. Ескілікті көзқарастан арылсақ деймін. Қымбат шетелдік көлікпен көпқабатты тұрғын үйдің кіреберісіне дейін «кіріп келетіндер» бар. Түкірігі жерге түспей, темекісінің тұқылын лақтырып, шірене басып, үйге кіру мәдениеттіліктің белгісі емес. Мегалполисте жүйкеміз сақтау үшін қоғамдық көлікпен жүргенді жөн көремін. Менінше, мақтаншақтық мәдениет емес.

— **Әңгіменізге рақмет!**

Сұхбаттасқан

Майра ЖАНЫСБАЙ

БАЙҚАУ

ТАЛАНТТАР БӘЙГЕСІ

Т.Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы және Кенен Әзірбаев атындағы коммерциялық емес қоры «Жас өкпін» жас өнерпаздар республикалық конкурсына арналған баспасөз конференциясын өткізді.

Жанерке АХМЕТ

2018 жылдың 15-16 наурыз күндері өтетін байқау «Дәстүрлі ән» және «Дәстүрлі күй» атты екі номинациядан тұрады. Сондай-ақ қатысушылар өздері дайындап келген ән-жырынан бөлек айтқанда, үлкен жігер талап ететін Кенен Әзірбаевтің 15 енінін бірін және күйлерден «Құлақ күй» туындысын орындайды. Қазіргі таңда 150-ге жуық талапкерден өтініш-тілек түскен. Талап бойынша, 15-20 жас аралығындағы жеткіншектер қатыса алады және өнер мектептерінде оқуы міндетті.

Байқаудың мақсаты — ғасырлар бойы ұрпақтан ұрпаққа аманат болып жеткен халқымыздың дәстүрлі ән-күй саласындағы асыл қазынасын жан-жақты насихаттау. Халық композиторларының терме-жырларын жас ұрпақтың санасына сіңіріп, туған елдің өнеріне, өткеніне деген құрмет сезімін қалыптастыру.

— Ән мен күйдің үлкен көкпарына ілесіп, қазақ даласындағы кең мектептердің

пұшпағын илеп жүрген жас буынды жинап, Т.Жүргенов атындағы өнер академиясында конкурс өткізуді біраздан бері жоспарлап жүрген едік. Бұл — жай конкурс емес. Ал осы үлкен додаға алтын көпір болып, демеушілік көрсететін — Кенен Әзірбаев атындағы коммерциялық емес қоры. Бірақ байқауда тек Кенен атамның өндері шықпалып, бір шеңберде қалады деген сөз емес. Ең басты міндетіміз — қазақтың ұмытылып бара жатқан композиторларының есімін, ән-күйін қайта жаңғырту. Өнерге қадам басып, білім алып жатқан жастарға ары қарай бағыт сілтеу, — деді «Дәстүрлі музыкалық өнер» кафедрасының меңгерушісі Рамазан Стамғазиев.

Байқау шарты бойынша, Қазақстандағы әр колледжден келетін таланттарға сан

жағынан шектеу жоқ және қатысу тегін. Бас жүлде — 500 мың теңге.

— Сайыс бір ғана кезеңнен тұрғанымен, талап жоғары. Талапкерлер 6 ай бұрын ережеде көрсеткен 15 онді мүдірмей, бәрін біліп келуі шарт, ал аталған «Құлақ күйін» алып шығу үшін де үлкен еңбек қажет, — дейді Кенен әндерінің насихатшысы Шолпан Даржанова.

Конференцияға Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Рамазан Стамғазиев және Дәстүрлі музыкалық өнер кафедрасының ұстаздары, Кенен Әзірбаев атындағы коммерциялық емес қорының директоры Мұхит Әзірбаев қатысты. Сондай-ақ Кенен атамның қызы Төрткен Әзірбаева жиынды алғы сөзбен бастап, естеліктерімен, жылы лебізімен бөлісті.

САХНА

АЛМАТЫ ЦИРКІНІҢ АЛҒАШҚЫ САПАРЫ

Астана қаласының 20 жылдық мерейтойына орай Астана циркінде алғаш рет әйгілі Қазақ мемлекеттік циркінің ұжымы 9 наурыз бен 1 сәуір аралығында SKIFUY атты лазерлік шоуын көрсетуді бастайды. Бұл — алматылық цирктің соңғы 30 жылдағы алғашқы ұжымдық гастрольдік сапары.

Нұрсұлу МЫРЗАХМЕТ

Цирктік лазерлік шоу бағдарлама-сында фантастикаға толы оқиғалар Скифия елінде өтеді. Ондағы басты кейіпкер — Ер Төстік зұлымдықпен күреспек. Қазақ мемлекеттік циркінің директоры Бақыт Бөкебаев: «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында гастрольдік сапарымызды Астанадан бастап, «Скифия» атты жаңа қойылымды тарту етпекпіз. Лазерлік қойылым цирктік бағдарламада бұрын болмаған жаңа бағыт. Цирк тамсандыруға, таң қалдыруға, адам баласының мүмкіншілігінің шектеусіз екенін көз жеткізуге болатын үлкен өнер. Сондықтан елорда-

лықтарды сол өнерді тамашалауға шақырамыз» деді.

Яғни, жарты ғасырға жуық тарихы бар Алматы циркі «Ер Төстік» ертегісі негізінде қазақтың этно дәстүрін бүгінгі заңмен үйлестіріп, көрерменін жаңа лазерлік шоумен таң-тамаша етпек.

Дала батыры Ер Төстіктің бастан кешкен оқиғалары цирк өнерінің тілімен бейнеленген. Мифтік батырдың жолында көптеген сиқырлы кейіпкерлер кездеспек. Олар — әйгілі Самұрық құсы, Бекторы мен пері, батырдың адал досы Шалқұйрық, Ақсұлу мен көңілді дәруіштер.

— Ер Төстікпен қатар басқа да ойдан шығарылған кейіпкерлер де бар. Бұл ертегіні тандау арқылы қазақ мәдениетін, қазақтың ою-өрнекті ұлттық костюмдерін заманауи үлгіде көрсеткіміз келді. Бұл қойылымда лазермен сурет саламыз, — дейді бас балетмейстер Марина Редько.

Оның айтуынша, бағдарламада классикалық және аралас 11 нөмір қойылмақ. Гастрольдік қойылымда барлығы 60-қа жуық адам жұмыс істейді. Ең кішкентай кейіпкер — 2 жасар Темірлан. Ол Төстіктің кішкентай кезін сомдайды.

Атап өту керек, бұған дейін Қазақ циркінің тарихында қазақ ертегісі қойылып, қазақша және орысша — екі тілде жүргізілген емес. Яғни, «Ер Төстік» лазерлік шоуы қазақы нақышты сактай отырып, цирктік жанрда дайындалған тұңғыш қойылым болып отыр. Мұнда тек қазақстандық композиторлардың шығармалары қолданылады. Бағдарлама үшін цирк жанры бойынша арнайы сценарий жазылып, жаңа таңғажайып цирктік нөмірлер мен трюктер қойылды. Екі жүзден астам дизайнерлік костюм тігіліп, ерекше режиссизтер мен жаңа сахналық технологиялар қолданылған.

— Кеңес Үкіметі тарағаннан кейін Қазақ мемлекеттік циркі өз алдына бөлек қалып, труппамен, яғни театрдың шығармашылық құрамымен гастрольдік сапарға шығуды қойып кеткен. Негізінен, артистеріміздің ресурсы жақсы. Шарт бойынша шетелдерге шығып тұрады. Бірақ 30 жылдан бері труппамен шыққан емес. Артистер гастрольмен шықпаса, қарайып қалады. Ал бүгін «Рухани жаңғыру» шығармашылық құрамымызға мол мүмкіндік туғызып отыр, — дейді цирк басшысы.

КЕЛБЕТ

БІЛГЕНІ КӨП БОРАНБАЙ

Полковник, ІІМ еңбек сіңірген қайраткері және үздігі, Кемерово облысының тумасы Боранбай Ысқақовтың өмірі – қызықты, көпқырлы. Оның өмір тарихы мен қызмет жолы, отбасының басынан кешкендері XX ғасырдағы тарихымыздың қарама-қайшылыққа толы бетінен хабар береді. Боранбай Қайырбекұлының ата-бабаларының туған жері Қазақстанның ең көрікті өңірлерінің бірі – Павлодар облысының Баянауыл ауданы. Бұл өңірден ойшылдар мен жыраулар, батырлар мен билер, ақындар мен жазушылар, акдемиктер мен генералдар шыққаны белгілі.

Атасы Ысқақ балаларымен Кемерово облысына Кольчугино бекетіне (қазіргі Ленинск-Кузнецк қаласы) 30-жылдардағы аштық кезінде ауып барған. Ол кезде дала халқы 70 пайызынан айырылып, көршілес республикаларға асығыс көшуге мәжбүр болды. Көптеген Баянауыл тұрғындары Сібір өлкесіне қоныс аудару арқылы ұрпағын ажалдан сақтап қалды деуге болады. Олар жергілікті шахталар мен кен орындарына, зауыт-фабрикаларға жұмысқа тұрып жауаптап қалды.

Көптеген ауыр сынақ пен адам төзгісіз қиындықтан өткен халқымыз бейімделу қабілетінің жоғары болуынан жергілікті жағдайға тез үйреніп кетті. Оларға жергілікті орыс халқы да көп көмектесті. Нан мен суды бөлісіп, алдына мал салып берді. Ысқақ атамыз жүзге жуық өмір сүріп, Кузбасста жерленді. Оның 1908 жылы туған ұлы Қайырбек Ысқақұлы өзінің таланты мен талабының арқасында жергілікті милиция қызметіне шақырту алады. Адал әрі өз ісін жетік білетін, қылмыскерді аймайтын қызметкердің беделі өсе берді. Лейтенант шенінде жүріп партия горкомы бюросының құрамына енді. Бірнеше рет қалалық және облыстық Кеңес депутаты болып сайланды. Өзінің отыз жылдық еңбек жолында Қызыл Жұлдыз және Әскери Қызыл Ту ордендерімен және көптеген медальмен марапатталды. Тіпті зейнетке шыққаннан соң да жергілікті шахтерлерден құралған халық жасағы командирлері құрамында тәртіп сақшысы болып өз ісін жалғастыра берді. Қазіргі Ленинск-Кузнецк қаласы көшелерінің бірі осы бір сабырлы да көрнекті адамның атымен аталады. Оның берген ақылы мен насихатын тыңдаған қаншама жергілікті қала тұрғыны мен қиын жасөспірімдер түзу жолға түсіп, лайықты өмір сүріп кетті. Қайырбекті жерлестері мен қызметтестері құрметтеп, оны «милиция профессоры» немесе «жолдас Ысқаков» деп атауы тегін емес.

Өзі сияқты аштық кезінде Кузбасқа қоныс аударған Алтынмен кездесіп, отбасын құрып, екеуі ол бала өсіріп, бақты. Бәріне сапалы білім мен тамаша тәрбие берді, оларды тура жолға бағыттады. Аналық ерлігі үшін ол сол

дәуірдің ең жоғары наградасы – «Батыр ана» атанып, ұзақ та бақытты өмір сүрді. Үлкен отбасын асырау оңай болған жоқ, күйеуінің жалақысы бәріне жете бермейтін еді. Сондықтан Алтын өзі күйпәйке, шалбар және жылы киімдер тігіп сатты. Ысқақовтар отбасы Макаренко мен Ушинскийді, Коменский мен Алтынсаринді оқыған жоқ, бірақ олар қазақ мәдениетімен сусындаған еді, балаларына да осы тәрбиені сіңірді. Қазаққа тән баланы сүюді олар алыстағы шахтерлер өлкесінде де, соғыстың қиын жылдарында да жоғалтпады. Бұл отбасының 1961 жылғы беделді «Отбасы және мектеп» кеңес журналының үлкен бір мақаласына арқау болуы тегін емес. Мәскеуден келген журналистер Ысқақовтардың сабақ үлгерімі мен олардың сабақтан соң үй шаруасын теңдей бөліп алып істегеніне таң қалады: біреуі отын жарып, біреуі су тасып жүрсе, енді біреулері бакшаға қарап, ешкі бағып жүр. Бос уақыттарында Ысқақовтар гимнастикамен және жүгірумен шұғылданып, коньки теуіп, хоккей ойнайтын. Олар ата-анасының абыройына нұқсан келтірмей өсті.

Басқа балаларға ұқсамайтын Боранбай әке жолын қуды. Сабағын үздік оқып, мұғалімдердің құрметіне ие болды. Ұстаздары оны елу жыл өтсе де ұмытпапты. Орта мектепті үздік аттестатпен бітірді. Небары 18 жасында ол милиционерлердің конвой взводы қатарына алынды, кейінірек тергеуші, ізкесуші болып істеді. Ол өзінің алғашқы жұмыс күнін былай еске алады: «Әкем ол кезде милицияда қызмет етпейтін, зейнетке шығып кеткен. Бәрі маған қарап, әкеммен салыстыра бастады. Әр қадамымды сынға алып отырды». Әділетті әрі қайсар Боранбай әкесінің үмітін толығымен әрі жоғары разрядпен ақтады. Әкесі бір рет болсын баласы үшін ұятқа қалмады. Тіпті баласы үшін ерте-ақ мақтана бастады. Бір күні аса қауіпті қылмыскерді құрықтау кезінде Боранбай жарақат алып қалды. Алайда тез сапқа тұрып, тәртіп сақшысы қызметіне оралды. Бұл туралы 1968 жылғы 25 наурыздағы «Қызыл Жұлдыз» орталық газетінің тілшісі былай жазды: «Бұл кешқұрым уақытта, Борис

(Боранбай) Мәдениет сарайынан кайтып келе жатқанда болды. Түкпірдегі теміржол өткелінен тонаушыны көзі шалып қалды. Ол қосатарымен жалғыз-жарым жүрген жолаушыларды тоқтатып, қорқытып тұрды. Борис штат киімімен, бірақ қарусыз болатын. Милиция қызметкері қызметтен тыс уақытта да өзін постағыдай сезінеді. Ысқақов қылмыскерге ұмтылды, жаралансада қайтпады. Бандит қарусызданып, ұсталды». Бұл жас милиция қызметкерінің нағыз ерлігі еді.

22 жасында Боранбай ата-бабасының кіндік қаны тамған туған жеріне қайтып оралды. Ұзақ уақыт бойы Павлодарда құқық қорғау органдары жүйесінде жұмыс істеді. 28 жасында облыстың ІІБ-да ізкесуші бөлімі бастығының орынбасары, артынан – ІІБ ізкесушілік бойынша бастығының орынбасары болды. Партия обкомында құқық қорғау органдарын басқарды. Дәлірек айтсақ, ол қызмет еткен уақытта артта қалған Павлодар облысының ІІБ республиканың алғашқы үштігі қатарына кірді.

Тарихи отанына оралған Боранбай қазақ тілін тез арада үйреніп алды. Киров атындағы ҚазМУ-да Заң факультетін бітірді және 1986-1988 жылдары сөз кездегі ең беделді оқу орны болған, бүкілодақ бойынша жоғары білікті мамандар дәріс беретін КПСС ОК қоғамдық ғылымдар академиясында білімін жалғастыру мүмкіндігіне ие болды.

Боранбай Қайырбекұлының өмірінде Павлодар ІІБ заң колледжіндегі жұмысы ерекше орын алады. Ол колледж жұмысына өзінің полковник шенімен құрметті демалысқа шыққанға дейінгі он жыл уақытын арнады. Ол сыртқы және ішкі қалпымен Бауыржан Момышұлын еске түсіреді. Бүгінде оны «халық генералы» деп атайды. Оның әділетсіздікке, арамдыққа жаны қас. Табиғатынан батыр туған. Маған онымен бірге және оның қарамағында жұмыс істеу бақыты бұйырды. Оның оқу ісі бойынша меңгерушісі болдым. Мұнда мен оның тамаша ұйымдастырушылық қабілеті мен адами қасиетіне тәнті болдым. Ол сияқты адамдар жайлы жалғанда бос өмір сүрмеді дейді.

Біріншіден, ол айналасына біліктілігі жоғары мамандарды жинай алды. Оның колледжінде ғылым кандидаттары мен докторларының өзі оннан астам еді. Боранбай Қайырбекұлы отставкаға кеткеннен соң оның ізбасарларының біреуі де оның кадр жинаудағы рекордын қайталай алмады. Оған дейін де, одан кейін де Павлодар қаласының бір де бір колледжі ғалымдарды, жоғары білікті мамандар – педагогтар мен тәжірибе жинақтаушыларды көп жинай алмады. Б.Ысқаков командамен бірге жүруге қарсы еді. Колледжді басқарған жылдары ешкімді жұмыстан әділетсіз шығарған жоқ. Адамдар жұмысқа қуана келіп, кететін еді. Осы кезге дейін оның жұмысқа жаңа қызметкерлерді алғанын аңыз етіп айтады. Ресми талаптарға қоса ол қосымша емтихан алып, үміткерлердің жалпы эрудициясын тексеретін.

Мысалы, басқа қызметтен келген полиция мойорын қазақтың мақал-мәтелдерін білмегені үшін жұмысқа қабылдамай қойған, тағы біреуден қосымша емтиханда А.Құнанбайұлы, С.Торайғыров, М.Жұмабайұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпейұлы шығармаларын сұраған, ал тағы бір үміткерге Қазақстанның ежелгі және орта ғасырлар тарихы мен өзінің туған жеріне қатысты сұрақтар қойғаны туралы әңгімелер әлі күнге дейін айтылады.

Екіншіден, ол колледж қызметкерлері мен курсанттары үшін оқып, еңбек етіп және демалуға барлық жағдай жасады. Сабақтар кең әрі жақсы жабдықталған бөлмелерде өтетін. Курсанттар тамактанатын асхана Павлодардың ең жақсы мейрамханаларындай еді. Жап-жаңа ағаш үстелдер мен орындықтар аппақ барқытпен жабылған, жанына қуаныш сыйлайтындай. Оқу орнында тазалық сақталатын. Темірдей тәртіп орнаған. Колледж территориясында темекі шегілмейтін. Колледж заң саласындағы беделді оқу орнына айналды, сондықтан оған түсуге Қазақстанның түкпір-түкпірінен түлектер келетін. Конкурсе өте жоғары болатын.

Үшіншіден, ол ылғи да әділ, білімді және адамгершіліктің үлгісін көрсете білді. Үстелінде әрқашан Ожegovтің сөздігі, Қазақ КСР-ның көптомдық энциклопедиясы және қазақ және орыс антологиялары жататын. Баяндамалар мен БАҚ-та мақалаларды қазақ және орыс тілдерінде бірдей жақсы және біреудің көмегісіз өзі жазатын. Оның түрлі салтанатты жиындар мен форумдарда сөйлеген сөздері әрқашан мағыналы болып шығатын. Ол – қадірменді ақсақалдардың тойларында шебер асаба. Бізді оның өзінің алдындар насихатшылары мен аға-әріптестеріне деген құрметі мен ілнік қатынасы ылғи таңғалдыратын. Бір кездері ол Қазақстанның мықты тергеушісі Б.Мұстафиннің қарамағында қызмет істеген. Ол зейнетке шыққаннан соң Боранбай Қайырбекұлы аға жолдасына әрқашан қамқор болып жүрді. Халқының сүйіктісіне айналған Боранбай Қайырбекұлы достарына да әрдайым адал берілген. Мысалы, ол осы кезге дейін өзінің жерлесі, Мәскеудегі Қоғамдық ғылымдар академиясындағы курстасы, Кемерово облысының губернаторы А.Төлеєвпен достық қарым-қатынасын үзбей келеді. Оны ерекше етіп көрсететін өте ұқыпты, тәртіпке адал, жауапкершілікті қасиеттері. Боранбай Қайырбекұлы Ресейде туып өскеніне қарамастан, қазақ шежіресін тамаша біледі.

Бүгінде Боранбай Қайырбекұлы облыстың ардагерлер ұйымында белсенді жұмыс істейді. Салауатты өмір салтын ұстанып, жастарға үлгі көрсетіп келеді. Мемлекеттік тілдің, қазақтың салт-дәстүрінің таратушысы. Айналасындағылар оны Отанының нағыз азаматы деп біледі.

Зиябек ҚАБЫЛДИНОВ,
Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының директоры

ЕҢБЕК АДАМЫ

«Бидай – қырда, күріш – Сырда» деген қазақ. Енді Қызылорданың ақ маржаны халықты рекордтық көрсеткіштерімен ғана қуантпайтын болды. Себебі, күрішті елден ырысты өнім шығарылуа.

РИПСЫ ЖЕУ – ЖҮРЕККЕ ЖАҚСЫ

«МеаПрим» ЖШС өнімдерінің сауда белгісі «Бай-Кот» деп аталады. Қытырлақ өнімдердің (чипе) негізгі шикізаты күріш болғандықтан, ол ел арасында «рипсы» деген атаумен танылып жүр. Негізгі компанияның мағынасы да көңіл қоярылқтай. Ол күріш астығына негізделген технологияны игеруде бәрінен биік тұруды көздейді. Меа – мен, біз, Prim – бірінші. Яғни, біз – бәрінен біріншіміз деген ұранды ұстаным еткен.

Кәсіпкер Владимир Павлов Қармақшы аудандық кәсіпкерлер палатасы арқылы құжаттар әзірлеп, жоба дайындаған. Еуразия кеңістігінде алғаш рет тіркелген өнім жобасы «Бизнестің аяқ картасы – 2020» бағдарламасы аясында 8 млн теңге қаржылай қолдауға ие болды. Нәтижесінде, Қармақшы ауданы Ақай ауылында күріш жарнасынан тұзды таяқшалар дайындайтын цех ашылды. Идея авторы инженер-электрик Владимир Александровичпен жаңа өнім жайында әңгіме өрбіттік.

– Рипсы дайындау идеясы қалай туындады? Кәсіпорын қай жылы құрылды?

– Біздің өніміміз күрішке бай. Алайда оны өңдеп, жаңа өнім шығаратын кәсіпорын жоқтың қасы. Тіпті тұтастай Қазақстан аумаған алғанда мұндай өнім тіркелмеген. Біз осы олқылықты ескере отырып, «Бай-кот» өнімін ойлап таптық.

«МеаПрим» ЖШС 2015 жылғы 17 тамызда мемлекеттік тіркеуден өтті. 2017 жылдың шілдесінде кәсіпорын экструдталған астық өнімдерін өндіре бастады. Тамыз айында шикізат (ұнтақталған күріш және балық өнімдері) және тағамдық қоспаларды (тұз, кант, дәмдеуіштер, өсімдік майы және тағы басқа) дайындалық. Қыркүйек айынан бастап кәсіпорын облыстағы тағам өнімдерінің нарығын толық менгерді. Қазіргі уақытта «МеаПрим» ЖШС «Скиф трейд» ЖШС-мен (Қызылордадағы SMALL дүкендері) келісімшартқа отырды.

– Өнім құрамы, негізгі шикізаты қандай? Өнім өндіру қандай кезеңдерден тұрады?

– Өнімнің негізгі шикізаты – күріш. Тұздалған таяқшалар Арал теңізі балықтарының кептірілген ұнтағы арқылы әзірленеді. Сондай-ақ өнім құрамында табиғи және шығыс дәмдеуіштері, мақта майы бар. Рипсының тәтті түрлерінде құрғақ жеміс-жидек ұнтағы қолданылады. Шикізаттың 95 пайызын Қызылорда облысында бар.

Өндірістік желінің негізгі жабдығы – экструдер болып табылады (оның ішінде таяқшалар дайындалады). Күріш дәнін өңдеудің барлық сатысы экструзиологиялық технологиямен жасалады. Бұл технологияның ерекшелігі – күрішті жоғары қысымда дайындай алады. Компаниямыз Қазақстанда алғаш рет бұл технологияны күріш астығын өңдеу үшін пайдаланып отыр.

– Рипсы адам ағзасына қанша-лықты пайдалы?

– Күріш – әлемде қарсы көрсетілімі жоқ негізгі өнім әрі балалар тағамында да жиі қолданылады.

Рипсы басқа дәнді дақылдармен көкөністі тағамдарда жоқ тоғыз ерекше қасиетке ие. Біріншіден, күріш – қуаттылығы төмен, жеңіл, сіңімді өнім. Сондықтан ол артық салмақтан арылғысы келетін адамдар үшін пайдалы. Күріштің құрамында глютен жоқ. Глютен деп отырғанымыз – адам ағзасында ауыр аллергия тудыратын ақуыз. Рипсы – аллергиялық реакцияларға бейім балалар мен ересектер үшін қауіпсіз тағам. Күріштің тағы бір қасиеті ол денеге сіңген барлық зиянды заттарды жұтып, ағадан артық тұзды, улы заттарды арылтып, табиғи сіңіргіш қызметін атқарады. Рипсы құрамында Е дәрумені (жастық пен сұлулық витамині) және мақта майы бар. Біздің миымыздың 70 пайызы майдан тұрады. Омега-3 және моно-синтезделген май қышқылдары өнім құрамында бар. Өнім майда қуырылмайды. Сондықтан оның құрамында пальма майы, жасанды тағамдық қоспалар және бояғыштар жоқ. Күріш құрамындағы кремний тісті белсенді түрде тазартады әрі қатайтады. Тағы бір ерекшелігі, рипсы құрамындағы калий жүрек-қан тамырларының жұмысын жақсартады.

– Өнім нәліктен «Бай-кот» деп аталады?

– Өнімнің ұраны – «Байлардың дәмді асы қолжетімді бағада» деп аталады. Таңба ретінде, компания ұлттық киім киген мысықты таңады. Сонымен қатар бұл сөз «бойкот» сөзіне ұқсас. Онда фразалаңбаған үндінің «о» әрпі «а» деп дыбысталады, нәтижесінде, бұл сөз «байкот» деп айтылады. Осылайша, «МеаПрим» ЖШС импорттық өнімдерге бойкот жариялауды көздейді.

Өнім 1001-161 БК кәсіпорнының стандарты бойынша дайындалған, сапа сертификаты бар.

– Қазіргі таңда кәсіпорында қандай қиындықтар кездеседі?

– Бүгінде кәсіпорын «Тұздалған балықтар қаптамасы» (ысталған лососстің дәмі бар), «Хош иісті балықтар мен рыцарлар» (лосось мен васабиі дәмі бар), «Мексикадағы рипс» (мексика тұздығының дәмі мен хош иісі бар), «Хош иісті қауын» (қауынның дәмі мен хош иісі бар), «Қылқалам», «Аязды шие» (шие мен жалбыздың дәмі мен хош иісі бар), «Тропиктік рипс» (лайм, банан және манго дәмі мен хош иісі бар) деп аталатын өнім түрлерін шығарады. Кәсіпорында айтарлықтай қиындықтар жоқ. Болашақ шетелде шығарылатын өнімдерді өзімізде өндіру үшін технологиялық желілердің жаңа түрлерін сатып алу қажеттілігі бар. Мысалы, күріш майы, күріш соусы сынды тағамдық заттар.

– Өңімімізге рақмет!

Сұхбаттасқан
Гүлдана ЖҰМАДИН,
Қызылорда қаласы

ТАҒЫМ

Байұзақ Аязбекұлы... 1948 жылы Таластың төменгі сағасында, ұшса құстың қанаты талатын, шапса тұлпардың тұяғы жанатын Көшек Батыр жазығында, көк далада дүниеге келген. Аруақ қонып, нар шөккен жерде ойнап-қунап өскен талапты жас мектепті бітірісімен, Алматыдағы қазақ ауыл шаруашылығы институтына оқуға түсті. Ордалы ортада жоғары білімді игерді. Жас маманды Талас ауданындағы туған ауылы «Кеңес» кеңшарына жіберді. Ол мұнда инженер болып жұмыс істеді. Арада бірер жыл өтісімен жігерлі жастың қабілет- қарымы Талас аудандық «Қазсельхозтехника» мемлекеттік кәсіпорнына жоғарылатуға сеп болды. Байұзақ Аязбекұлы Ақкөлде жүріп кәсіпқой, табанды, білікті маман, арда адал адам екенін көрсетті.

Мұнда ол жары Раямен отбасын құрып, балалы-шағалы болды. Арада бірнеше жылдан соң Жамбыл облысына қызметке шақырылды.

Байұзақ Аязбекұлы қалған ғұмырын осы Таразда өткізді. Облыстық «Межкол-

АЛТЫН ДІҢГЕК

хозстрой» тресінде, бірнеше зауытта, Жамбыл химия комбинатында беріле жұмыс істеді. От-жалын кешті. Бірақ Бәкең жаратылысынан өз тірлігіне мұқият та мұнтаздай, қандай жұмыс болса да жанкештілікпен тындырымды істейтін.

Байұзақ Құдай берген өмірінде ұл-қызды болып, немерелер сүйді. Отбасының еңбекторысы балаларын ерінбей жұмыс істеуге, істеген ісін тиянақты аяқтауға баулыды. Қара жұмыстың қаймағын алуды қадағалады. Қай заманда да, қай жағдайда да ең алдымен өзіне сен, өзіннің күш-қуат, ақыл-амалына сүйен деп үйретті. Ұл-қыздары мен құдай қосқан қосағына ағайын-туысқанның жақсылығынан қалмауды, қайғысын бөлісуді, құда жекжатпен қарым-қатынасының ортаймауын тілеген Байұзақ Аязбекұлы қара шаңырақта алтын дінгек болды.

Байұзақ әлдекімдер секілді өмірін өңменін үзумен өткізген жоқ. Адалын айтып, ақ сөйлеп өткен жан.

Қай ортада болсын, артық даңғазаны, аста төк ысырапқа жаны қас еді. Байұзақ құлбәттелемейтін турашыл еді. Енесінің биік ұстады. Жаратылысында бір жалғандық жоқ, жан баласына қылдай қиянат жасамаған, дарқан көңілді, кен

пейілді, өмірдің өзіндей қарапайым күйі жадымызда қалды.

«Нағыз ер ажалына күліп барады» депті бір абыз. Дүниеден озар шағына Бәкең өзін асқан байсалды ұстапты. Балаларына босамай берік болуды тапсырыпты. Көзіне жас алмауды сұрапты.

Шоп шыққанға бір қуанып, Көк шыққанға бір қуанып, Өмір өтті зырғып ағып, Қайран өмір сонша сүйен, Кетесің-ау бір күн ауып, – деп жырлағандай алпыс тоғыз жасында ауыр науқастан дүние салды. Байұзақ осынау пәниден парасатты қалпымен дүниеден озды. Жалған дүние жаны сұлу, кеудесі көсем, көңілі көшелі арда перзентті мәңгілік құшағына алды. Міне, содан бері Аякеннің үлкен баласы Байұзақтың жамбасы қара жерге тигеніне жыл толды.

Бүгінде Бөкеннің ұлы – ұяда, қызы – қияда, үлкен қарашыңырағында өмірлік серігі Рая, тіршілік арбасын сүйретіп, немерелерінің шат күлкісіне бөленіп бақуатты күн кешіп жатыр. Жатқан жері жайлы, иманды жүзі қабір нұрымен нұрланып, жаны жәннатта болсын!

Жанұзақ АЯЗБЕКОВ

ҚАЙСЫН АҚЫН ҚҰРМЕТТЕЛДІ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Шығыстану факультетінде туысқан балқар халқының белгілі ақыны Қайсын Құлиевтің 100 жылдық мерейтойына арналған жиын өтті. Бұл жиынның өтуіне ТҮРКСОЙ халықаралық ұйымы мен Шығыстану факультеті ТҮРКСОЙ кафедрасының ұжымы мұрындық болды.

Қайсын Құлиевтің шығармашылығына арналған дөңгелек үстелге Шығыстану факультетінің деканы Ықтияр Палтөре, Халықаралық ТҮРКСОЙ ұйымындағы Қазақстанның өкілі Асқар Тұрғанбаев, Қазақстан Жазушылар одағы баскарма төрағасының бірінші орынбасары Ғалым Жайлыбай, Түркі мәдениеті орталығының басшысы Ахмет Дағдұран, әдебиетші ғалымдар Дандай Ысқақұлы мен Әлімжан Хамраев, «Тұран әлемі» қоғамдық ұйымының басшысы Ұлжын Махпиров, акындар Әділғазы Қайырбеков, Мақпал Мыса және Қазақстандағы түркітілдес халықтардың өкілдері, университет оқытушылары мен студенттер қатысты.

Жиында сөз алған Халықаралық ТҮРКСОЙ ұйымындағы Қазақстанның өкілі Асқар Тұрғанбаев Қайсын Құлиевтің 100 жылдық мерейтойы түркі әлемінде қалай аталып өткені жайлы ақпаратпен бөлісіп, осы бағыттағы ТҮРКСОЙ ұйымының Әзірбайжан, Қырғызстан, Қазақстан және Түркияда өткізген шаралары туралы әңгімелеп берді.

Шара барысында Қайсын Құлиевтің екі бірдей кітабының тұсаукесер рәсімі өтті. «Тәңірінің қылышы» деп аталатын кітапта Қайсын жырлары жеті тілде сөйлеген екен. Одан өзге, Қ.Құлиевтің «Бұл таулар тұрып тұрғаныша» тау тақырыбында жазған өлеңдері түрік тілінде жарық көрген. Екі кітапты да халықаралық

Гүл БЕКЗАТ

ЦИФРЛЫ ҚАЗАҚСТАН

ҚАЗҰУ ТУРАЛЫ БЕЙНЕФИЛЬМ ТҮСІРДІ

Әлемге аты әйгілі Microsoft компаниясы **Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың алдыңғы қатарлы озық ІТ технологияларды енгізіп, цифрлы университетті сәтті құрғаны жайлы бейнеролик түсіріп, өздерінің сайттарына жариялады.**

Бейнематериалда барлық тиімді бизнес процестерді автоматтандыру мен инновациялық ІТ сервистерді қолданудың жарқын үлгісі көрсетілген және бұлтты қызметтің ең басты бағыттарының бірі – Microsoft Power BI бизнес-сараптамасы жайында айтылған

Microsoft ҚазҰУ-дың стратегиялық әріптесі бола отырып, өзге әлемдік ЖОО-лар арасында университеттің

Серік ӘЛІМЖАН

ІТ технологиялар мен бұлтты сервис жұмысын тиімді қолданғанын жоғары бағалады. Компания сарапшыларының пікірінше, енгізілген сараптамалық жүйе университеттің қызметін жана сапалы цифрлы деңгейге көтерген.

Айта кету керек, өткен жылы Редмонд штаб-пәтеріндегі (АҚШ) Microsoft Campus Connections саммитінде ҚазҰУ ТМД елдерінің ЖОО-лары арасынан Е-Campus жобасын ұсынған жалғыз оқу орны болып, компания өкілдері мен шетелдік жоғарғы оқу орындарының қызығушылығын тудырды. Быыл сәуір айында ҚазҰУ Лондонда (Ұлыбритания) өтетін саммитте ІТ саласындағы өз тәжірибесімен бөлісетін болады.

НҮР-Медиа

Меншік иесі — «Айқын газеті» ЖШС

Директор – Бас редактор – Нұртөре ЖҮСІП

Серікбол ХАСАН –
Бас редактордың бірінші орынбасары

Ермахан ШАЙХЫҰЛЫ –
шығарушы редактор

Асқар БЕК –
жауапты хатшы

Гүлжан СӘДЕНҚЫЗЫ –
жауапты хатшының орынбасары

Берік БЕЙСЕНҰЛЫ –
веб-сайт редакторы

Газет Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникация министрлігі, байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде тіркеу алынып, есепке қою туралы №16119-Г куәлігі 29.08.2016 жылы берілген

РЕДАКЦИЯНЫҢ МЕКЕНЖАЙЫ:

050000, Алматы қаласы, Абылай хан даңғылы, — 79, 2 қабат
 Байланыс телефоны: Алматы (727) 315-24-56, Астана (7172) 94-57-84
 e-mail: aikyngazeti@gmail.com, aikyn_nurmedia@mail.ru

ӨТТИҢ, ДҮНИЕ!

Туысқан қырғыз халқының кино және театр өнері ауыр қазаға ұшырады. Қырғызстанның халық артисі Әшір Шоқыбаевтың есімі қазақ халқы үшін бөтен емес. Қазақфильм түсірген шоқтығы биік киноларда ұмытылмас бейнелер жасаған Әшір дүниеден озды деген суыт хабар қазақ бауырларына, бізге жетті.

Сүйменкүл Чокмаров сияқты қырғыз киносының үздік тұлғасынан соң казак кинематографистерінің қалауы жиі түскен белді актердің бірі де бірегейі Әшір Шоқыбаев болғаны даусыз.

1979 жылы жарыққа шыққан белгілі кинорежиссер Абдолла Карсакбаевтың «Бандыны қуған Хамит» атты фильмінде Құдіре рөлімен-ақ Әшір досымыз жұртшылықтың көкейінен шығып, теріс персонаж болып танылғанымен, ер болсаң осындай бол деген ойды қалыптастырғаны анық еді. Құдіре-Әшірдің «Мен еркін даланың батырымын. Мені бағындыратын өкімет жоқ, болмайды да. Мені ешкім тыя алмайды. Сенен мен күштімін!» дейтуғын өктем сөзі даланың азаттық сүйетін өр мінезді ұлдарының ұраны сияқты асқақ естілгені шындық.

КӨКЖИЕК

ОРТАДАН ОҚШАУЛАМАУЫМЫЗ КЕРЕК

Т.Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы мектеп-интернат, колледжінде Қазақстан Президентінің «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» Жолдауы талқыланды. Ұжымның алға қойған мақсаты – Мемлекет басшысы белгілеген негізгі басымдықтарды назарға ала отырып, жаңа заманға сай болу үшін «тарихи өрлеу бастауында тұрған біртұтас ұлт болу» идеясына ықылас білдіру, ертеңгі күнге тың міндеттер қою.

Елбасы Жолдауындағы нақты міндеттердің бірі — қоғамдағы мүмкіндігі шектеулі жандарға қажетті жағдайдың жасалуы. «Біз оларды белсенді өмірге тартамыз, олар тек жәрдемақы алып қана қоймайды, сонымен бірге, өздерін қоғамның мүшесі, пайдалы еңбеккер ретінде сезінетін болады» деген болатын.

Ең бастысы, олар да өздерін қоғамның толыққанды мүшесі екенін сезінуді керек. Бұл ретте мүмкіндігі шектеулі балаларды оңалту мен оларды қоғамға кіріктіру, кедергісіз білім алу міндеттерін сапалы жүзеге асырудың маңызы зор. Қазіргі таңда елімізде мүмкіндігі шектеулі балаға инклюзивті білім беру түрі жақсы жолға қойылған. Соның арқасында мүмкіндігі шектеулі балалардың табиғи таланты ашылып, өмірге деген қызығушылықтары артады.

Инклюзивтік білім беру — жоғары оқу орындарында, жалпы білім беретін және кәсіптік-техникалық білім беретін оқу орындарында мүмкіндігі шектеулі бала мен басқа да әлеуметтік қорғалатын топтарға жататын балаларға өзгелермен теңдей білім беру, соған жағдай жасау, әлеуметтік ортадан оқшауламау.

Қазіргі таңда біздің мемлекетімізде инклюзивтік білім беру үдерісін жүзеге асыруға қарасты заңдар қарастырылған. Мүмкіндігі шектеулі балалардың әлеуметтік бейімделуін жетілдіру мақсатында халықаралық құқықтық актілер қабылданды және ратификацияланды.

Инклюзивтік білім беру біздің Т.Жүргенов атындағы мектеп-интернат, колледжде де өте жақсы жолға қойылып отыр. Қазіргі уақытта мүмкіндігі шектеулі балалар Әлібек Қаратай «Анимациялық графика», Сабина Сұлтанбаева «Станокті кескіндеме» мамандығында білім алуа.

З.ЖҰМАХМЕТҚЫЗЫ,
Т.Жүргенов атындағы ҚҰӨ
академиясының мектеп-интернат,
колледж басшысы

ӘШІР ӨТТІ ӨМІРДЕН...

Фильмде Акан шалға банды Құдіре айтатын: «Қымыз ішкім келіп тұр» — деген сөзі мынау ғаламдану заманында елдік символы сияқты естіледі екен.

Бұл фильмде Құдіре қарсыласқан дұшпанымен бетпе-бет келіп тұрғанда да тайсалмай күле бергені түркі нәсілінің азаттық сүйгіш биік рухын танытатын.

Мен өз басым кинорежиссер ретінде Әшірді 1986 жылы «Қызғыш күс» фильміме, 2006 жылы «Көшпенділер»

атты халықаралық кеңістікке шыққан фильмге шақырдым. Әшір сомдаған Уәли сұлтан бейнесі тектілік пен кісіліктің қасиетіне бас иізеді. Керуенді кезеніп келген жоңғар жасағы құртқан соң, анасы қазаға ұшыраған емшектегі жас бала Әбілмансұр-Абылайды Ораз кеудесіне тығып, әкесіне алып келетін эпизодта қазақы тақиясы мен шапаны бек жарасқан Уәли сұлтанның ер азаматқа лайық, асып та кетпеген, кем де қалмаған аталық мейірімі танылған сөті фильмдегі жан тебірентер айшықты мезет екені ешкімге дау тудырмас. Кескілескен ата дұшпан тектінің тұяғы тірі екенін білсе балаға қауіп екенін түсініп, Оразға берген әкесі: «Қош, еті сенікі, сүйегі менікі!» дейтіні көзге жас үйірерлік көрініс.

Қазақ сұлтандары кеңес құратын жерде Уәли сұлтан «Бар мен жоқтың қыспағында елің тұр. Осындайда арқа сүйер дос керек» деп ірілік сөзін айтады. Осы фильмдегі иісі қазақ баласы үшін көзге оттай басылатын он образдың бірі біздің қырғыз бауырымыз Әшір Шоқыбаевқа тигені енді ойласам көңілге

бір жұбаныш сияқты сезіліп отыр.

Оның кесек тұлғасы, артистік шеберлігі, адами қасиеттері құрмет тұтуға бек лайық болатын.

Әшір Шоқыбаев түскен қырғыз киносының соңғы жылдардағы үлкен дүниесі «Құрманжан датқа» атты фильм әлемдік аренаға шықты. Ол артына өлмейтұғын руханы мұра қалдырып кетті.

Өмірден биік парасатты, кәсіби маман, айтулы актер озды. Әшірдің жарқын бейнесі, кісілік қалыбы біздің асыл тұлғаны танытын, хас жақсыны бағалайтын дәділ жүрегімізде әрқашан сақталады.

Марқұмның отбасына, балаларына, әріптестеріне қайғысына оралтасын, көңіл айтамыз. Әшір достын алды пейіш, арты жақсы болсын.

Талғат ТЕМЕНОВ,
Қ.Қуанышбаев атындағы
Мемлекеттік академиялық қазақ
музыкалық драма театрының
көркемдік жетекшісі

Талантты ақын Марина Цветаеваның сіңілісі, жазушы Анастасия Цветаеваның есімі көпшілікке жақсы таныс. Әсіресе, оның «Естеліктер» («Воспоминания») шығармасын білмейтін жан кемде-кем. Автор бұл шығармасында өмірдің әрбір қас-қағым сәтіне мән беріп, жақсыны, ізгіні көре білу хақында ой салады. Осындай құнды жазбалар мен шығармаларды Павлодар қаласындағы Анастасия Цветаева мұражайынан табуға болады.

ҚАЛАМҒЕР РУХЫНА ҚҰРМЕТ

2013 жылы Павлодар қаласындағы «Славян мәдениет» орталығының жетекшісі Татьяна Кузина мен Ресей Жазушылар одағының мүшесі Ольга Григорьева Анастасия Цветаеваға арнап мұражай ашу жөнінде мәселе көтеріп, оны ашуға мұрындық болды. Мұражай директоры болып халықаралық әдеби жанрдың лауреаты Ольга Григорьева тағайындалды. Анастасия Цветаеваның шығармашылығына арналған «Цветаеваның жалыны» атты әдеби кештері дәстүрлі түрде өткізіліп келетінін айта кету керек. Мұражай ашылғаннан кейін әдеби кештің ауқымы кеңейіп, шетелдерден қонақтар қатысып, қызығушылық танытуда. Өткен жылы «Цветаеваның жалыны» кеші осымен оныншы мәрте өткізілді. Оған АҚШ-тан А.Цветаеваның немересі Ольга Трухачева келіп, мұражайға әжесінің жеке заттарын тарту етті. Оқушылар мен студенттер арнайы концерттік бағдарлама ұсынып, қаламгердің шығармаларын таныстырып, өнерлерін ортаға салды. Мұражайға қаламгердің өміріне қатысты құнды жәдігерлер, 1953 жылдары жазылған

Анастасияның хаттары, фото-суреттері, кесесі, көз әйнегі, тіпті жазу машинасы да қойылған.

Биыл қантар айында мұражай өзінің бес жылдығын атап өтті. Мерейтойлық кешке қатысқан балалар Анастасия Цветаеваның өлеңдерін оқып, әндерін шырқады. Әсіресе, «Павел Васильев» әдеби орталығынан келген бүлдіршіндер мәнерлеп оқу өнерімен көпшіліктің көзайымына айналды. А.Цветаеваның немересі Геннадий Зеленин естеліктерімен бөлісті. Көзін көргендер оның адамгершілік қасиеттеріне тоқталып, оның қатысуымен өткен мерекелік кештерді еске алды. Дарынды әрі еңбеккер Анастасияның жастарға өнеге екені айтылды.

Қазір көптеген ән-жыр кештерде орындалып жүрген «Питара» әнінің сөзін Марина Цветаева жазғанын біріз білсе, біреу біле бермейді. Осынау өнерлі отбасынан шыққан талантты қыздардың бірі Анастасияның шығармашылығымен «Славян мәдениеті» орталығының сайтына кіріп, танысуға болады. Мұнда оның өлеңдері, естеліктері, әңгімелері жинақталған.

Айжан ДУТАЛОВА

 НҮР-Медиа Меншік иесі — «Айқын газеті» ЖШС	Директор – Бас редактор – Нұртөре ЖҮСІП Серікбол ХАСАН – Бас редактордың бірінші орынбасары Ермахан ШАЙХЫҰЛЫ – шығарушы редактор Асқар БЕК – жауапты хатшы Гүлжан СӘДЕНҚЫЗЫ – жауапты хатшының орынбасары Берік БЕЙСЕНҰЛЫ – веб-сайт редакторы	БӨЛІМ РЕДАКТОРЛАРЫ: Қамила ДҮЙСЕН – саясат, экономика Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ – ақпарат, спорт Гүлзина БЕКТАС – руханият, әлеумет Жолдасбек ДУАНАБАЙ – меншікті тілшілер бөлімі, тел.: 8 (727) 315-59-60 Мәділхан ДҮЙСЕНБЕКОВ – техникалық редактор АСТАНА БЮРОСЫ: Амангелді ҚҰРМЕТҰЛЫ – 87789746272 (Астанадағы тілшілер қосынының меңгерушісі) Айхан ШӘРІП – 8 (7172) 935784 Нұрсұлу АЙБЕКҚЫЗЫ – 87058324073 Серік ЖОЛДАСБАЙ – 87029151514 ШТЕЛЕДЕГІ ТІЛШІЛЕР: Раушангүл ЗАҚАНҚЫЗЫ – 81036304178420, (Мажарстан) Дәурен ОМАР – 8108613764808083, (Қытай) ЖАРНАМА БӨЛІМІ: 315-03-03. E-mail: zuhra-31@mail.ru	Газет «Айқынның» компьютер орталығында беттелді ТАРАЛЫМЫ: 40 000 АПТАЛЫҚ ТАРАЛЫМЫ: 160 000 Тапсырыс №2647 Алматы қ. «Дәуір», Ш.Қалдаяқов көшесі, 17-үй Астана қ. «Медиа-холдинг «ERNUR» ЖШС Смэт көшесі 30, тел.: 8(7172) 99-77-77 Шымкент қ. «ERNUR-print» ЖШС. Әлімқұлов көшесі 22, тел.: 8(7252) 33-06-66, 34-07-47 ішкі 114 «АЙҚЫН» ГАЗЕТІНІҢ ЖАЗЫЛУ ИНДЕКСІ: Кәсіпорындар, мекемелер үшін — 15102 Зейнеткерлер, соғыс ардагерлері үшін — 55102 Жеке жазылушылар үшін — 65102
Газет Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникация министрлігі, байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде тіркеу алынып, есепке қою туралы №16119-Г куәлігі 29.08.2016 жылы берілген	РЕДАКЦИЯНЫҢ МЕКЕНЖАЙЫ: 050000, Алматы қаласы, Абылай хан даңғылы, — 79, 2 қабат Байланыс телефоны: Алматы (727) 315-24-56, Астана (7172) 94-57-84 e-mail: aikyngazeti@gmail.com, aikyn_nurmedia@mail.ru	• Редакция авторлар мақаласы мен жарнама мазмұнына жауап бермейді. • Авторлар қолжазбасы өңдемейді және кері қайтарылмайды. • Көлемі үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданылмайды. • «Айқын» жарияланған материалдарды көшіріп немесе өңдеп басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты алынып, газетке сілтеме жасалуы міндетті.	Кезекші редактор — Майра ЖАНЫСБАЙ